

Panssariaseen organisaatiosta ja taktiikasta.

Eri maissa vallitsevat käsitykset panssariaseen organisaatiosta ja taktiikasta kiinnittäen erityistä huomiota panssarivaunujoukkojen ja saattojalkaväen välisiin suhteisiin sekä yhteistoimintaperiaatteisiin. Sopivuus meikäläisiin olosuhteisiin.

Yleisesikuntaeverstilutnantti E. Åkerman.

I. Johdanto.

Ensimmäisen maailmansodan synnyttämistä uusista aseista oli panssarivaunu ehkä tärkein. Jo sen ensimmäiset yllättävät esiintymiset länsirintaman taistelukentillä antoivat sen käyttäjille suuria toiveita asemasotaan jäykistyneen sodankäynnin muuttamisesta liikkuvammaksi ja ratkaisua tavoittelevammaksi. Mutta näin ei tapahtunut. Väline oli vielä teknillisesti liian keskeneräinen. Vaunujen epävarma toiminta, hitaus ja kömpelyys eivät sallineet niiden käyttöä itsenäisiin sotatoimiin, vaan ne jäivät sodan loppuun saakka pelkiksi jalkaväen tukiasiksi.

Toisin olisi saattanut käydä, jos sota olisi jatkunut. Liittolaiset olivat nimittäin vuotta 1919 varten panneet alulle valtavan panssarivaunujen massatuotannon ja ottaneet suunnitelmissaan huomioon myös niiden monipuolisemman käytön. Näihin suunnitelmiin ja sodassa saatuihin kokemuksiin nojautuen ryhdyttiin rauhan tultua kaikkialla kokeiluihin. Tällöin erkanivat käsitykset kahteen suuntaan, jotka lyhyesti voidaan luonnehtia seuraavasti:

— operatiivinen suunta, jota edustivat pääasiallisesti tietyt englantilaiset panssariupseeripiirit, pani pääpainon panssarivaunujen itsenäiseen käyttöön liikkuvissa sotatoimissa, tavoitteina suuret operatiiviset päämäärät;

— taktillinen suunta, jonka erityisesti Ranskan virallinen sotilasjohto omaksui, kannatti panssarivaunujen käyttöä jalkaväen välittömänä taktillisena tukena.

Ensiksi mainittua suuntaa puoltavan panssarivaunujen käyttötavan onnistumisen tärkeimpänä edellytyksenä pidettiin erityisten operatiivisten yhtymien perustamista, ja tätä varten toimeenpantiin kokeiluja sekä rauhanaikaisissa olosuhteissa että »pikkusotien» taistelukentillä. Tärkeimmäksi probleemaksi muodostui tällöin kysymys siitä, missä suhteessa panssarivaunut ja saattojalkaväki — ts. se nopeakulkuinen jalkaväki, joka elimellisesti kuuluu näihin yhtymiin — ovat toisiinsa verrattuna. Että jalkaväkeä tällaisessa sotatoimiyhtymässä tarvitaan, siitä oltiin yleensä yksimielisiä. Rinnan näiden organisaatiokysymysten kanssa astuivat yhteistoimintaprobleemat etualalle. Oli ratkaistava, miten nämä molemmat päätekijät — panssarivaunut ja saattojalkaväki — toimivat ja käyttäytyvät taistelukentällä.

Toisen suunnan edellytyksiin perustuvan panssarivaunujoukkojen organisaation ja yhteistoiminnan periaatteiden määrittelemine ei antanut aihetta niin laajaan pohdintaan, sillä olihan ensimmäisen maailmansodan kokemukset vielä tuoreessa muistissa. Oli kuitenkin ratkaistava, missä suhteessa panssarivaunuja tarvitaan jalkaväkeen verrattuna sekä missä määrin tässä sodassa käytetyt yhteistoimintaperiaatteet vielä olivat käyttökelpoisia.

Jos mieli syventyä siihen, missä tällä hetkellä puheena olevissa kysymyksissä ollaan, on syytä seurata kehityksen kulkua pitemmän ajanjakson kuluessa eikä vain tarkastella tilannetta viimeisen sodan päättyessä. Vain täten voidaan tehdä oikeita johtopäätöksiä myös tulevaisuutta silmällä pitäen. Tämän takia ryhtyesäni tutkimaan eri maissa vallitsevia käsityksiä, toisaalta panssarivaunujen ja saattojalkaväen välisistä suhteista, toisaalta niiden yhteistoimintaperiaatteista, tulen suorittamaan sen — varsinkin mitä suhteiden kehitykseen tulee — alkaen välittömästi sotaa edeltäneeltä ajalta, kiinnittäen erityistä huomiota niihin syihin, jotka ovat muutoksiin vaikuttaneet. Tarkastelun suoritan erik-

seen operatiivisen ja taktillisen panssariaseen käytön kannalta, jolloin saataneen konkreettisempi kuva kysymyksestä koko laajuudessaan.

II. Tärkeimmät käsitteet.

Käsittelyn helpottamiseksi on mielestäni syytä selvittää muutamia tärkeimpiä käsitteitä, jotka osittain jo ovat yleisesti tuttuja, mutta joiden korostaminen tässä yhteydessä lienee paikallaan.

I. Panssarikaluston jako.

Armeijassamme on sana »panssari» vakiintunut jonkinlaiseksi panssarivaunuja ja panssarivaunujoukkoja tarkoittavaksi yleiskäsitteeksi. Sitä käytetään puh kielessä, jopa kirjallisissa esityksissäkin. Tämä on aivan väärin, sillä »panssarilla» ymmärretään vain sitä ainetta, mistä panssarivaunu tai -auto jne. on rakennettu. Pitää käyttää panssarivaunu-, panssarivaunujoukko-, panssarijoukko- jne. nimityksiä, jotka selvästi osoittavat, mistä on kysymys.

Nimityksiä »panssarivaunu», »rynnäkkötykki» ja »telatykki» käytetään myös usein väärin. Tämä on ymmärrettävissä, sillä ko. välineet ovat toisilleen hyvin »läheistä sukua» ja nimitykset sitä paitsi epäonnistuneita. Sekavuuden poistamiseksi ehdotan ps.kaluston jaettavaksi seuraavasti:

- A. Panssarivaunut (psv.)
- B. Puolitelapanssarivaunut ($1/2$ psv.)
- C. Panssariautot (psa.)
- D. Panssarijunat (psj.)

Panssarivaunut:

- I Hyökkäyspanssarivaunut (psv.)
- II Tulituki » (tkipsv.)
  - rynnäkkötykkips.vaunut (ryt.psv.)
  - panssarintorjuntaps.vaunut (pst.psv.)
  - tykistöps.vaunut (tyk.psv.)
  - jne.

- III Erikoispanssarivaunut (erik.psv.)
    - ilmatorjuntaps.vaunut (it.psv.)
    - liekinheitin » (lh.psv.)
    - uivat » (uiva psv.)
    - siltaps. » (siltapsv.)
    - miinanraiv. » (miinanraiv.psv.)
    - radiolla ohjattavat psv. (rad. ohj. psv.)
  - IV Kuljetuspanssarivaunut (kulj.psv.)
    - miehistön kulj. ps. vaunut (m.kulj.psv.)
    - poltto- ja voiteluainekulj. ps.vaunut (pva.kulj.psv.)
- jne.

Periaatteena siis on, että panssarikalusto jaetaan ensin pääryhmiin liikkumistavan mukaan ja nämä sitten taktillisen käytön perusteella alaryhmiin. Kaikki täydellä telaketjulla liikkuvat panssaroidut ajoneuvot ovat siis panssarivaunuja, joten rynn-tyk.ps.vaunut kuuluvat siihen samaan, joskaan ei itsenäisinä, vaan kaikkia tulitukips.vaunuja käsittävään alaryhmään kuuluvina. Rakenne ei siis ole määräävä, vaan käyttö taistelukentällä. Näin ollen voivat sekä hyökkäys-, tulituki- että erikoisps.vaunut olla sekä tornillisia että tornittomia (esim. amerikkalaiset M 10, 18 ja 36 — Tank Destroyer — ovat tornillisia pst.psv:ja, sillä ominaisuuksiltaan ne eivät sovellu psv:iksi). — Painon mukaan panssarivaunut jaetaan keveihin (alle 15 tn), raskaisiin (16—35 tn) ja järeihin (yli 35 tn).

Että telatykki-nimitystä ei tässä yhteydessä ole ehdotettu käytettäväksi, johtuu ensinnäkin siitä, ettei se riittävän täsmällisesti ilmaise ko. välineen taktillista käyttöä, ja toiseksi tarvitaan tämä nimitys osoittamaan panssaroiomatonta, telaketjulla liikkuvaa tykkiä.

2: Panssariase.

Ennen toista maailmansotaa panssarijoukoilla ymmärrettiin vain ps.vaunuilla aseistettuja osastoja tai yhtymiä, kun taas motomekanisoiduilla joukoilla tarkoitettiin ps.vaunujoukoista, moottoroidusta jalkaväestä, moottoroidusta tykistöä ym:sta kokoonpantuja yhtymiä. Sodan kestäessä käsitykset ovat muuttuneet. Sanat motomekanisoitu tai vain mekanisoitu ovat yleensä hävinneet, ja tilalle on tullut käsite panssariase, jos puhu-

taan yleisesti aselajista, tai panssarijoukot, jos on kysymys tähän aselajiin kuuluvista joukoista. Näin ollen voidaan panssarijoukot jakaa

- psv.joukkoihin,
- ps.jv.joukkoihin,
- ps.tyk.joukkoihin,
- ps.pion.joukkoihin,
- ps.viestijoukkoihin, jne.

Käsite »moottoroidut joukot» ei ole muuttunut. Sillä tarkoitetaan, että ao. osasto on moottoroitu, mutta siihen ei kuulu orgaanisesti ps.vaunuja.

3. Panssarijalkaväki. Saatto- ja suojajalkaväki.

Kuten edellä on käynyt ilmi, liittyy panssariyhtymään nykyään aina panssarijalkaväkeä. Yleensä tämä jalkaväki on organisoitu erilleen panssarivaunujoukoista, mutta muutamissa maissa on psv.joukkoihin elimellisesti liitetty jv.yksiköitä (joukko-yksiköitä). Niinpä esim. venäläiseen ps.prikaatiin kuuluu nk. »desanttipataljoona». Edellistä kutsutaan saatto-, jälkimmäistä suojajalkaväeksi.

Ps.jalkaväen liikkumistapa on erilainen eri armeijoissa. Saksan ps.jalkaväki — kuuluisat ps.krenatöörit — liikkui pääasiallisesti puolitelapsv:issa, minkä periaatteen länsivallat yleensä ovat omaksuneet. Venäläinen saattojalkaväki liikkuu tavallisesti k.autoissa, kun taas suojajalkaväki yleensä on psv:jen kannella. Ruotsissa pääosa ps.jalkaväestä liikkuu polkupyörillä, osan kulkiessa miehistön kuljetuspanssariautoissa.

III. Käsitukset panssarivaunujoukkojen ja saattojalkaväen välisistä suhteista.

I. Yleistä. Suhteiden esittämistapa.

Psv.joukkojen ja saattojalkaväen välisten suhteiden tarkastelussa esitetään suhteet sekä prosentti- että osalukuina. Operatiivisen ps.aseen käsittelyn yhteydessä tarkoittaa %-luku psv.jouk-

kojen osaa niiden ja saattojalkaväen yhteissummasta ps.yhtymän puitteissa patl:issa laskettuna. Suluissa oleva luku taas esittää suhteen osalukuna suoraan pataljoonissa laskettuna; siis ei verrattuna niiden yhteissummaan. Näihin lukuihin sisältyvät psv.-joukkojen puolella vain sellaiset joukkoyksiköt, jotka ao. maan periaatteiden mukaan on todelliseksi psv.yksiköiksi katsottava, joten esim. psa.- ym. ps.tied.joukkoja ei ole otettu huomioon. Saattojalkaväeksi ei myöskään lueta enimmäkseen tiedusteluun ja varmistukseen tarkoitettuja mp.- ym. osastoja. — Taktillisen ps.aseen käsittelyn yhteydessä ovat luvut vastaavia vain sillä erolla, että div:ssa olevien jv.patli:en lukumäärä on %-lukua laskettaessa otettu vakioksi (9 kpl.).

Psv:jen lukumääriin ei kiinnitetä huomiota, sillä laskelmien mukaan ne ovat likimain suoraan verrannolliset ko. maan henkilöstömäärävahvuuksiin; suhteiden vertailu tulisi vain monimutkaisemmaksi, ilman että siitä olisi sanottavaa hyötyä.

2. Operatiivinen panssariase.

a. Katsaus kehityksen kulkuun ennen toista maailmansotaa.

Englanti.

Kuten aikaisemmin on esitetty, heräsi ajatus erityisen operatiivisen ps.aseen muodostamisesta Englannissa. Kenraalit Fuller, Martel ja Liddell Hart olivat tämän ajatussuunnan tärkeimpiä esitaistelijoita, mutta he kohtasivat alusta alkaen tiukkaa vastarintaa korkeimman sotilasjohdon taholta. V. 1927 saatiin kuitenkin ensimmäiset kokeilut käyntiin mekanisoidulla prikaatilla, johon kuului 1 keskiraskas psv.patli., 1 mt.kk.patli., 1 mt.psto, 1 tykistöpsv.patteri jne. Psv.joukkojen ja saattojalkaväen välinen suhde oli 50 % (1 : 1). Tämä oli ensimmäinen askel operatiivisen ps.aseen kehityksessä, ja tuntuu ihmeelliseltä, että oli kestänyt 8 vuotta sodan päättymisestä ennen kuin näin pitkälle päästiin.

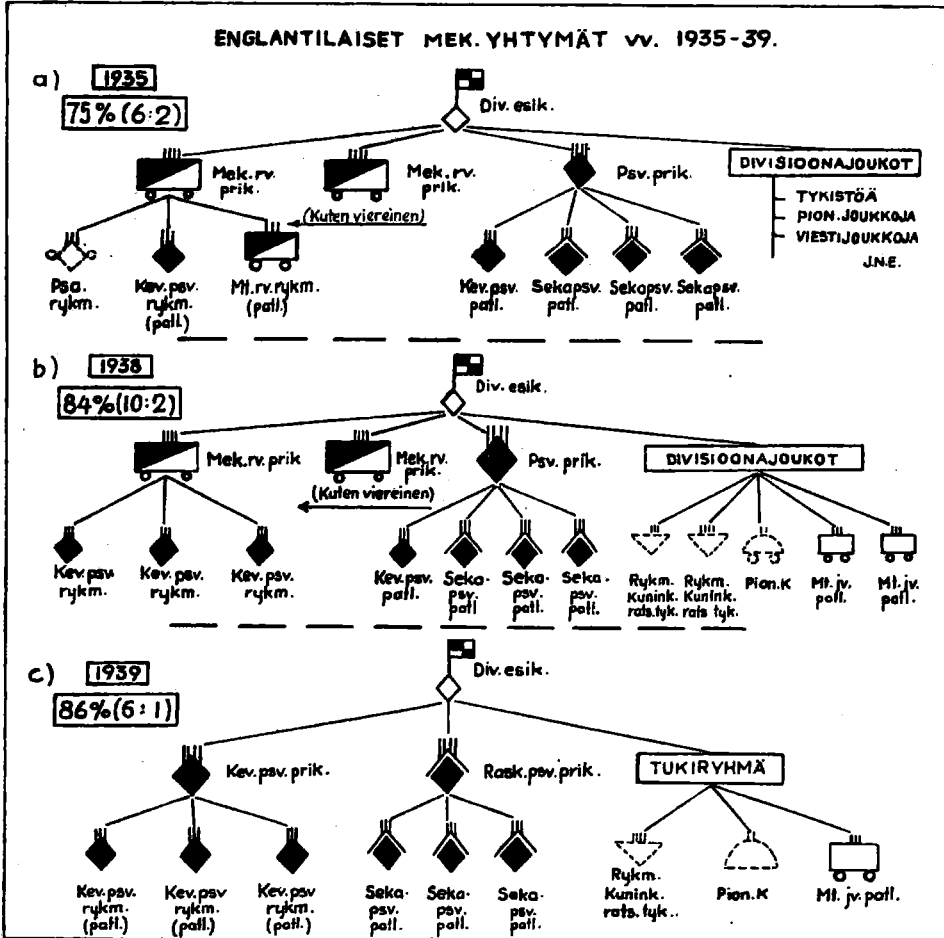
Mutta Englannin yleisesikunta ei ilmeisesti ollut tyytyväinen saavutuksiin. V. 1929 perustettiin »kokeilujalkaväkiprikaati». Se

käsitti 3 jv.patl., joita tilapäisesti voitiin kuljettaa mt.ajoneuvoilla, 1 kev.psv.patl:n ja 1 miinanheitinkomppanian. Suhde oli siis 25 % (1 : 3). Tästä kuvastuu virallisen sotilasjohdon haluttomuus luopua vanhasta, sodassa koetetusta psv.joukkojen käytöstavasta. Kokeilut eivät kuitenkaan ilmeisesti antaneet tyydyttäviä tuloksia, koska niistä pian luovuttiin.

V. 1934 perustettiin kokeilutarkoituksessa eräs ps.yhtymä, johon kuului mm. 1 psv.prikaati à 1 kev.- ja 3 sekapatl., 1 tilapäisesti mt.jv.prik. à 3 patl. Suhde oli n. 60 % (4 : 3). Tämän yhtymän piti eräessä suuressa sotaharjoituksessa suorittaa hyökkäys («raidi») syvälle vihollisen selustaan, mikä tosin epäonnistui, mutta tämä kokeilu antoi ilmeisesti erittäin positiivisia tuloksia, koska oli seurauksena, että Englannin operatiivinen ratsuväki alkaen v:sta 1935 «mekanisoitiin» ja liitettiin aikaisemmin perustetun psv.prikaatin kanssa uuteen yhtymään, jonka nimeksi tuli «Mechanised Mobile Division». Tämän kokoonpano (kuva 1 a), jossa suhde oli 75 % (6 : 2), on sikäli mielenkiintoinen, että se on todennäköisesti ollut esikuvana Saksan ps.divisioonalle.¹ Alituisten kokeilujen ja teoreettisten laskelmien perusteella sen organisaatio muuttui vuosien mittaan jonkin verran, niin että me v. 1938 (kuva 1 b) löydämme siitä suhteen n. 84 % (10 : 2).

Ilmeistä on, että edellä käsitelty divisioona oli liian raskas, ja tämän takia sen organisaatiota muutettiin siten (kuva 1 c), että siihen tuli kuulumaan vain kaksi psv.prikaatia tukiryhmineen. Suhde muuttui yhä enemmän psv.joukkojen hyväksi ja oli nyt n. 86 % (7 : 1). Tässä kokoonpanossa, joskin hyvin vaillinaisesti aseistettuna, siirtyi englantilaisten ainoa ps.divisioona Euroopan mantereelle. Emme kuitenkaan enää seuraa kehitystä Englannissa, sillä aloite siirtyi tällä alalla heti sodan syttyessä saksalaisten käsiin. Ennen kuin siirrymme tarkastelemaan kehitystä sodan aikana, luomme kuitenkin vielä lyhyesti katsauksen kehityksen kulkuun Ranskassa ja Neuvostoliitossa.

¹ Kuvissa käytetyt taktilliset merkit esitetty kirjoituksen lopussa olevassa liitteessä.

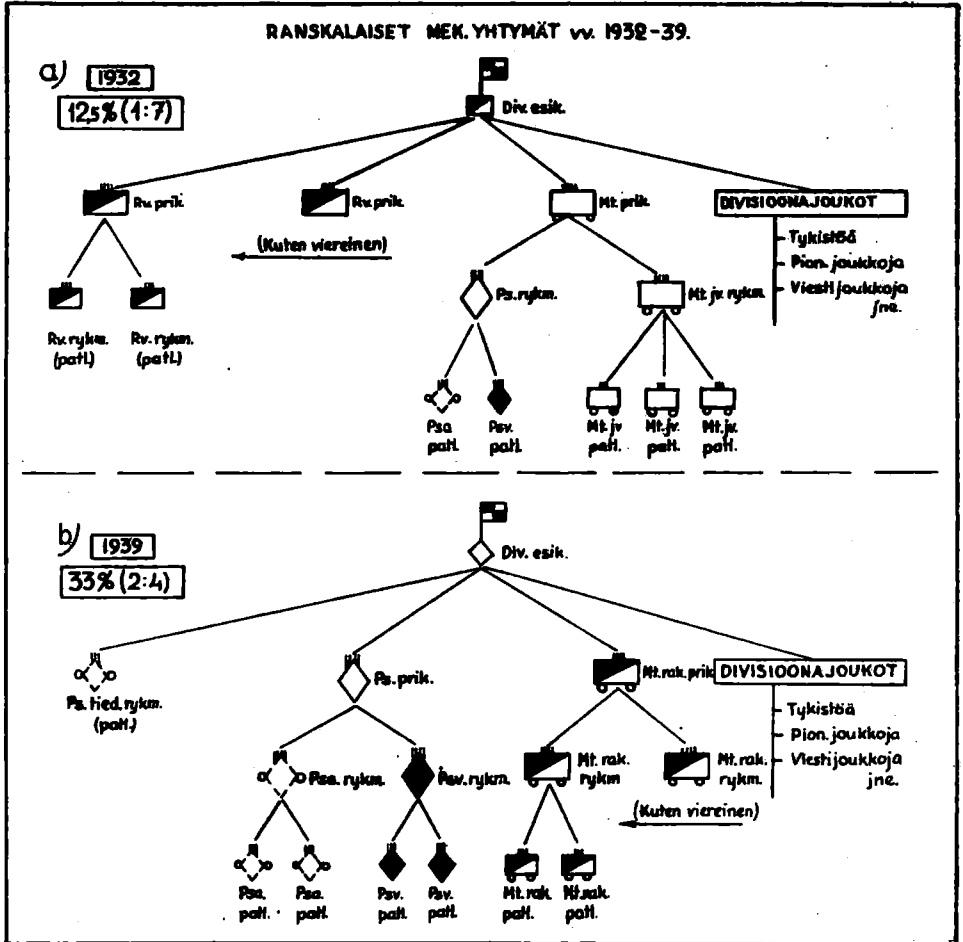

Kuva 1.

Ranska.

Vaikka Ranskassa yleensä oltiinkin ps.aseen taktillisen käyttöperiaatteen kannalla, ryhdyttiin verrattain aikaisessa vaiheessa kokeilemaan ratsuväen uudestijärjestelyllä sen saamiseksi nopeammaksi ja murtovoimaltaan vahvemmaksi. Täällä siis ei, kuten Englannissa, pyritty varsinaisten psv.joukkojen muodostamiseen

Kuva 2.

yhtymän pääosaksi, vaan ratsuväen ja moottoroidun jalkaväen piti muodostaa se ja psv.joukkojen antaa sille vain tarvittava tuki. V. 1932 muodostettiin kokeilumielessä »Ratsuväkidivisioona m/32» (kuva 2 a). Suhde oli tässä 12,5 % (1 : 7). Pian huomattiin kuitenkin miten vaikeata on käsitellä ratsuväestä ja moottoroiduista joukoista kokoonpantua yhtymää, ja jo seuraavana vuonna siirryttiin uuteen kokoonpanoon, jolloin div:n nimeksi annettiin

»Division légère mécanique», jollaisena se todennäköisesti säilyi sodan alkamiseen saakka (kuva 2 b). Suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä oli huomattavasti noussut, ollen 33 % (2 : 4). Div. oli ensi sijassa tarkoitettu korvaamaan ratsuväkeä operatiivisessa tiedustelussa, mistä johtuu sen varustaminen pääasiallisesti ps.auto-osastoilla.

Mutta Ranskassa oli mies, joka jo 1934 oli ankarasti arvostellut virallisen sotilasjohdon käsityskantaa ps.aseen organisaatiota koskevissa asioissa. Hänen nimensä oli Charles de Gaulle. Hän oli iskuvoimaisen ps.yhtymän (»Division de choc») innokkaimpia kannattajia, mutta virallinen sotilasjohto oli hidas päätöksissään. Vaikka kokeilujen avulla oli todettu tällaisen divisioonan suuri käyttöarvo, perustettiin näitä vasta sodan syttymisen jälkeen »Division cuirassée»-nimisinä. Kokoonpanosta ei ole vielä¹ yksityiskohdaisia tietoja, mutta todennäköisesti niihin kuului kolme psv.-prikaatia à kaksi psv.pataljoonaa, jotka otettiin taktillisista psv.-joukoista. Ei tiedetä varmasti, kuuluiko niihin saattojalkaväkeä, mutta jos ranskalaiset seurasivat englantilaista linjaa, oli tämän vahvuus joka tapauksessa melko pieni.

Neuvostoliitto.

Täysin luotettavien lähteiden puuttuessa ei operatiivisten yhtymien kehitystä Neuvostoliitossa voida seurata rauhan aikana, mutta talvisotamme, joka kokonaisuuteen katsoen tavallaan oli kokeilusota, osoittaa mihin suuntaan kehitys Venäjällä kulki. Kannaksella toimivaan armeijaan kuului alunperin yksi hv.-armeijakunta (kuva 4 a), jota venäläiset ensin kaikesta päättäen aikoivat käyttää koottuna painopistesuunnassa. Mutta jo ennen sen toimintaanpanoa osoittivat sotakokemukset, että

- 1) meikäläinen peitteinen ja kapeikkoluontoinen maasto ei salli suurten psv.massojen keskittämistä ja että
- 2) psv:ja ei kannata asettaa yksin taisteluun, vaan tuloksetlinen saavutus vaatii kiinteätä yhteistoimintaa jalkaväen kanssa.

Tämän takia venäläiset jakoivat ko. armeijakunnan, ja prikaatit saivat jv.yhtymiin liittyviä tukitehtäviä, kuitenkin siten, että

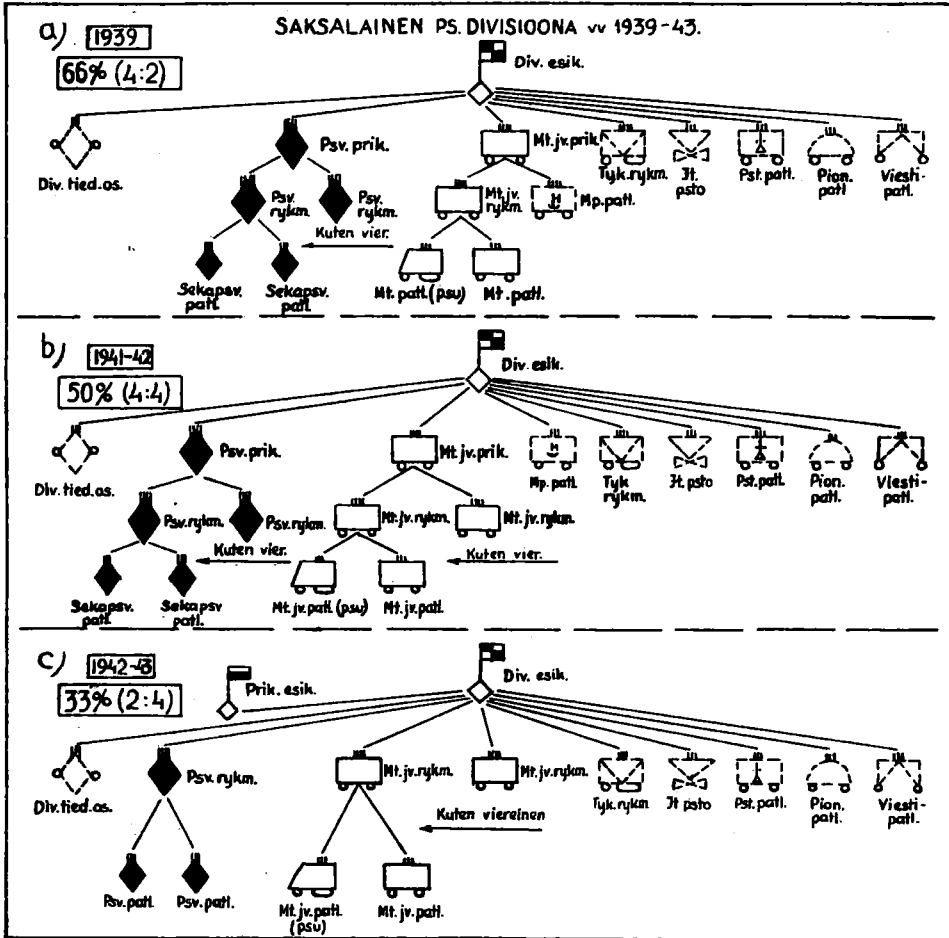
¹ 1946.

niiden käyttö rajoitettuihin itsenäisiin operaatioihin kävi mahdolliseksi. Tästä johtuneekin, että jyrkkää eroa operatiivisen ja taktillisen ps.aseen välillä ei venäläisen käsityksen mukaan ole. Todennäköisesti osoittivat talvisodassa saadut kokemukset, että silloisessa hv.ak:ssa suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä (80 %) oli liiaksi edellisten eduksi, ja ehkä tämä antoi aiheen kahdenlaatuisten yhtymäin perustamiseen, josta lähemmin tuonnempana.

b. Kehitys toisessa maailmansodassa.

Mullistavan käänteen ps.aseen operatiivisen käytön alalla aikaansaivat saksalaiset heti sodan syttyessä. He olivat heille ominaisella perusteellisuudella tutkineet kehitystä muissa maissa ja tämä taustana ryhtyneet kokeilemaan sekä kotimaisilla harjoituskentillä että Espanjan sisällissodassa. Saavutetut tulokset he pitivät tarkoin salassa, ja kun sota alkoi, heidän operatiivinen ps.aseensa oli jo sivuttanut kokeiluasteen. Tätä suunnittelu- ja kokeilutyötä oli johtanut kenr.eversti H. Guderian, joka oli todellinen diktaattori ps.alalla. Hänen käsityksensä mukaan pitäisi ps.ase organisoida yksinomaan operatiivista käyttöä varten ja psv.joukkojen alistamista jalkaväelle hän piti perusvirheenä. Lainaan häneltä otteen: »Die Aufteilung der Panzerwaffe — ja auch nur eines Teiles derselben — auf die Infanterie ist ungefähr das Schlimmste, was man dieser Infanterie zufügen kann.» Tätä mielipidettä hän perusteli ensinnäkin sillä, että jv.divisioonat usein joutuvat käymään puolustustaistelua, ja silloin niille alistetut psv.joukot jäävät toimeettomina ja hajoitettuina ilman yhtenäistä johtoa, sekä että jalkaväki, joka tottuu hyökkäämään psv:jen tukemana, ei sitä enää tee ilman niitä yhtä suurella »Schwungilla».

Saksalaiset lähtivät Puolan sotaretkelle ps.divisioonilla (kuva 3 a), joissa suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä oli n. 66 % (4 : 2). Huolimatta siitä, että puolalaisten pst.aseet eivät yleensä tehonneet saksalaiseen ps.kalustoon, lisäsivät saksalaiset tämän sotaretken jälkeen saattojalkaväkeään niin, että hyökkäyksen alkaessa Ranskaan suhde yleensä (kuva 3 b) oli 50 % (4 : 4). Tähän on ilmeisesti ollut seuraavat syyt:

Kuva 3.

1) Saksalaiset totesivat, että vain psv.joukoilla ei pystytä valtaamaan maastoa eikä pitämään sitä;

2) Ps.yhtymän kootuin voimin suorittaman iskun tai raidin sivustoille jää alueita, jotka on puhdistettava tai vallattava;

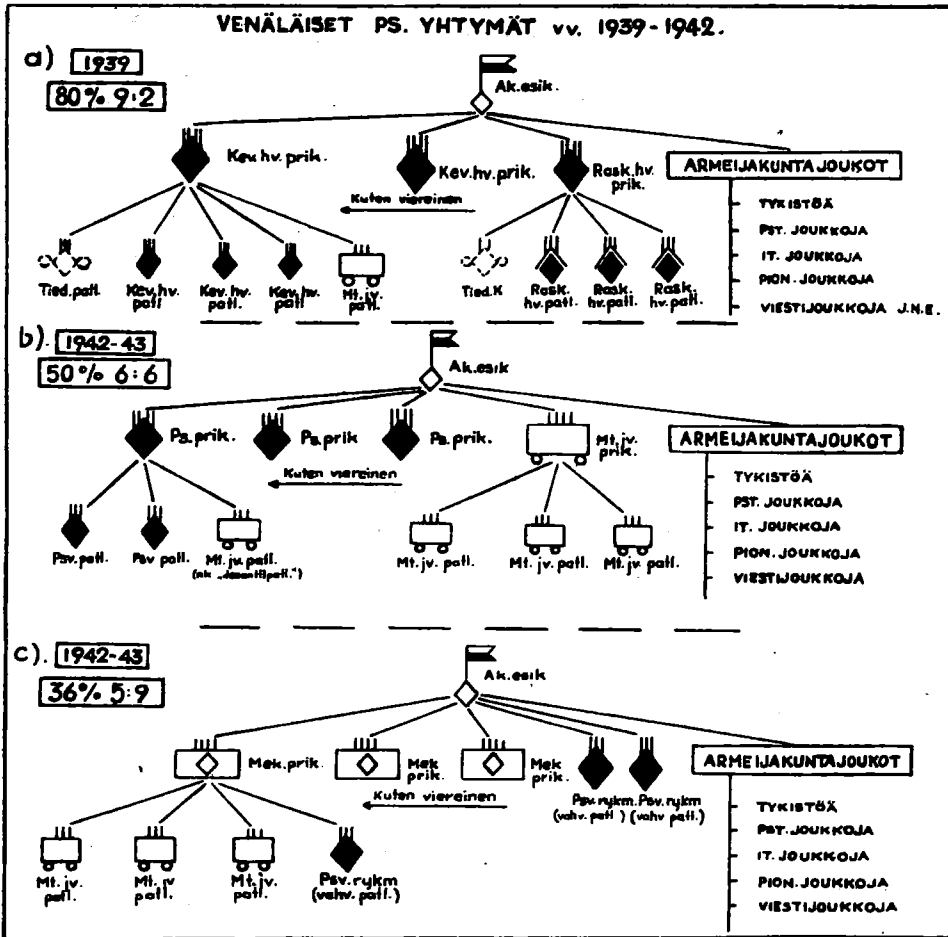
3) Psv:jen toiminta puolalaisilla metsäalueilla oli ollut vaikeata, kun ei saattojalkaväkeä ollut riittämiin.

Yllä esitettyä suhdetta pidettiin sitten Ranskan sotaretken

antamien kokemusten perusteella ihanteellisena, mikä se epäilemättä keski-eurooppalaisessa maastossa onkin silloin, kun vihollisen panssarintorjunta on järkytetty. Mutta idässä he kohtasivat toisenlaisen vastustajan, jonka sitkeydestä he kyllä olivat kuulleet talvisotamme yhteydessä, joskaan eivät sitä uskoneet. Valtavien kalusto- ja henkilöstötappioiden johdosta syksyllä ja talvella 1941—42 ps.divisioonan organisaatio muuttui huomattavasti (kuva 3 c). Erityisesti tämä koski psv.prikaateja, jotka yleensä olivat menettäneet suurimman osan psv.kalustostaan. Tätä ei tietenkään Saksan psv.teollisuus pystynyt käden käänteessä korvaamaan. Prikaatit olivat yleensä supistuneet rykmenteiksi, joihin parhaassa tapauksessa kuului kaksi psv.pataljoonaa, nekin vaillinaisesti varustettuina. Mt.prik.porras oli myös hävinnyt ja rykmentit otettu suoraan div:n johtoon. Vahvuuksiltaan nämä olivat pieniä, mutta säilyivät yleensä aina kaksi-pataljoonaisina. Prik.esik:t yhdistettiin tst.osaston komentoesikunnaksi. Suhde oli siis yleensä n. 33 % (2 : 4), mutta tällöin on huomattava, että tämä kokoonpano oli pakon sanelema. Kouluissa ja kotialueella suoritettiin koulutus ihanneorganisaation (50 %) mukaan, ja ilmeistä oli, että siihen jälleen pyrittiin. Kuitenkin myönsivät eräät saksalaiset ps.upseerit, että toinen prikaatiporras oli turha, ja tällöin he pitivät psv.prikaatin esikuntaa välttämättömämpänä, se kun heidän yhteistointaperiaatteittensa mukaan yleensä toimi koottuna. He myönsivät myös, että toiminta Venäjän metsäalueilla vaatii enemmän saattojalkaväkeä kuin suhde 4 : 4 edellyttää, mutta Keski-Eurooppaa varten se oli hyvä.

Neuvostoliitto.

Sodan puhjettua Saksan ja Neuvostoliiton välillä odotettiin koko maailmassa jännittyneinä miten käy, kun lännen ja idän psv.massat iskevät yhteen. Tällaisia suuria psv.taisteluja ei kuitenkaan sodan ensimmäisessä vaiheessa syntynyt, mikä johtui siitä, ettei venäläisten puolella suurempia psv.yhtymiä esiintynyt. Syynä tähän väittivät saksalaiset olleen sen, etteivät venäläiset, kunnollisen radiokaluston puutteen vuoksi, pystyneet suurempia psv.massoja johtamaan, mutta mielestäni tässä ei ole asian ydin. Talvisodassamme saatujen kokemusten perusteella oli Venäjän

Kuva 4.

sodanjohdon käsitys ps.aseen operatiivisesta käytöstä muuttunut, ja he olivatkin kaikesta päättäen, ainakin toistaiseksi, luopuneet siitä. Tätä käsitystä tukee se tosiasia, ettei venäläinen ps.ase suursodan alussa esiintynyt prikaatia suuremmissa puitteissa. Toinen mahdollisuus on tietenkin se, että he eivät tahallaan käyttäneet suurempia ps.yhtymiään, vaan reorganisoivat ja kouluttivat niitä tulevia tehtäviä varten. Tähän viittaavia lausuntoja on ole-

massa, ja ottaen huomioon, että venäläisten ps.kalusto juuri tällä hetkellä uusittiin, on tällainen »tauko» täysin ymmärrettävissä huolimatta siitä, että tilanne rintamalla oli äärimmilleen jännittynyt. Tosiasiaksi jää kuitenkin, että venäläisten operatiivinen ps.ase ilmestyi uudelleen sotänäyttämölle iskukykyisempänä kuin saksalaiset olivat voineet aavistaakaan talvella 1942—43 Stalin-gradin operaatioiden yhteydessä. Itse generalissimus Stalin oli henkilökohtaisesti asettunut johtamaan tätä organisaatiotyötä, joka ei ainoastaan edellyttänyt operatiivisten yhtymien perustamista ja kouluttamista, vaan samalla koko psv.teollisuuden uudelleenjärjestelyä. Näiltä ajoilta alkaen esiintyy Neuvostoliiton operatiivinen ps.ase yhdessä tykistön kanssa ratkaisevimpana tekijänä kaikissa suurtaisteluissa.

Operatiivisia yhtymiä oli kahta laatua:

- ps.armeijakunta (kuva 4 b) ja
- mek. armeijakunta (kuva 4 c).

Edellisessä oli psv.joukkojen ja saattojalkaväen välinen suhde 50 % (6 : 6) ja jälkimmäisessä n. 36 % (5 : 9). Mikä lienee ollut syynä kahdenlaatuisten yhtymien perustamiseen? Vastauksen saamiseksi tähän meidän on syytä katsoa mitä ohjesäännöt sanovat.

Vaikka venäläiset sodan kestäessä siirtyivätkin yhä enemmän ps.voimiensa keskitettyyn käyttöön, edellyttää heidän taisteluohjesääntönsä yllä mainittujen yhtymien käyttöä hajoitettuna kiinteässä yhteistoiminnassa jalkaväki(rv.-)yhtymien kanssa. Niinpä saattaa ps.-(mek.)prik. toimia erillisenä tai ps.-(mek.)ak:n puitteissa. Erillisenä toimien ps.prik. aina taistelee »jalkaväen tai ratsuväen tukena», mutta voi joskus tällöinkin saada »itsenäisiä taistelutehtäviä». Erillisen mek. prik:n käyttö määritellään siten, »että se toimii armeijan reservinä, jolloin sille kuuluu mm. seuraavat tehtävät:

- tärkeiden linjojen valtaaminen ja hallussapito,
- hyökkäysoperaation menestyksen kehittäminen,
- taistelevien joukkojen sivustojen varmistaminen,
- vihollisen takaa-ajo,
- armeijan ryhmittymisen suojaaminen käymällä viivytys-taistelua leveällä rintamalla».

Tässä piilee venäläisen ps.organisaation suuret edut. Jos siis tilanne tai maasto eivät salli suurempien ps.-(mek.)yhtymien

käyttöä, ne voidaan hajoittaa kiinteämpään yhteistoimintaan jalkaväen kanssa. Tällaista joustavaa käyttöä eivät saksalaiset tunteneet eikä heidän organisaationsa sellaista sallinutkaan.

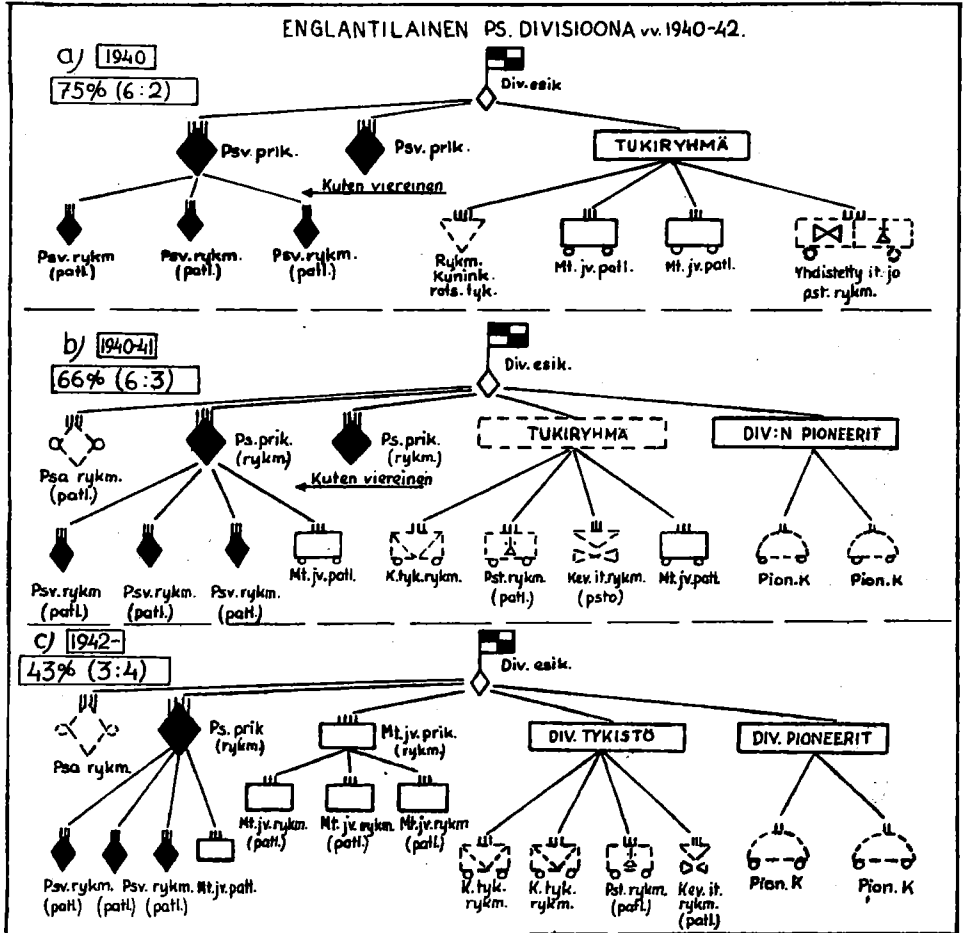
Tästä voimme myös rivien välistä lukea, että ps.ak:n käyttö on tarkoitettu kiinteämpään yhteistoimintaan jalkaväen kanssa voimakkaan ps.painopisteen luomiseksi. (Siis sama periaate kuin tykistöyhtymien käytössä.) Tarvittavan saattojalkaväkilyksen saa ps.ak., jos se toimii itsenäisenä, siitä jv:stä, jota se on tukenut, joten ps.ak:n saattojv. muodostaa vain välttämättömän rungon. — Mek. ak:n käyttöperiaate poikkeaa edellisestä sikäli, että se toimii yleensä itsenäisesti, joten se ei voi saada jalkaväeltä tukea, vaan sen on tultava toimeen omin voimin.

Englanti.

Toista maailmansotaa edeltävää kehitystä koskevassa osassa jätimme mannermaalle siirretyn englantilaisten ps.divisioonan hyvin psv.voittoisena. Syyt tällaisten suhteiden kehitykseen on epäilemättä löydettävissä Fullerin vaikutusvallasta. Hänen periaatteittensa mukaan ps.v:t eivät tarvitse jv.tukea juuri lainkaan — nk. »täyspanssari-aate». Hän vertailee mm. luentojen perusteella laatimassaan kirjassa (kirj. 1932) psv.taistelua meritaisteluun, jolloin erilaisista ps.vaunuista (lähitiedustelu-, kaukotiedustelu-, tykistö-, risteilijä- ja taistelups.vaunuista) kokoonpannut armaadat lähtevät tukikohdastaan valloitusretkille. Jos retket onnistuvat, siirretään perään tukikohdat, joita muuten vahvat pst.joukot varmistavat. Jos operaatiot epäonnistuvat, vetäytyvät psv.joukot takaisin tukikohtiinsa. Siis selvää meristrategiaa, joka mahdollisesti on paikkansa pitävä aavikkomaastossa, jota silmällä pitäen nämä teoriat kaikesta päättäen oli keksitty. Niin hän ainakin 1945 ilmestyneessä uudessa painoksessa pyrkii todistamaan, tuoden esimerkkejä Rommelin ja Wawellin operaatioista. Mutta sodankäynti Euroopassa on toista kuin Afrikassa, ja jo ennen Saksan suurhyökkäystä lisättiin ps.div:n tukiryhmään (kuva 5 a) toinen mt.jv.patl., joten suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä aleni 75 %:iin (6 : 2).

Kun sitten brittiläinen retkikunta Dunkerquen jälkeen oli palannut saarelleen ja ps.div:t uudelleen organisoitiin ja varustet-

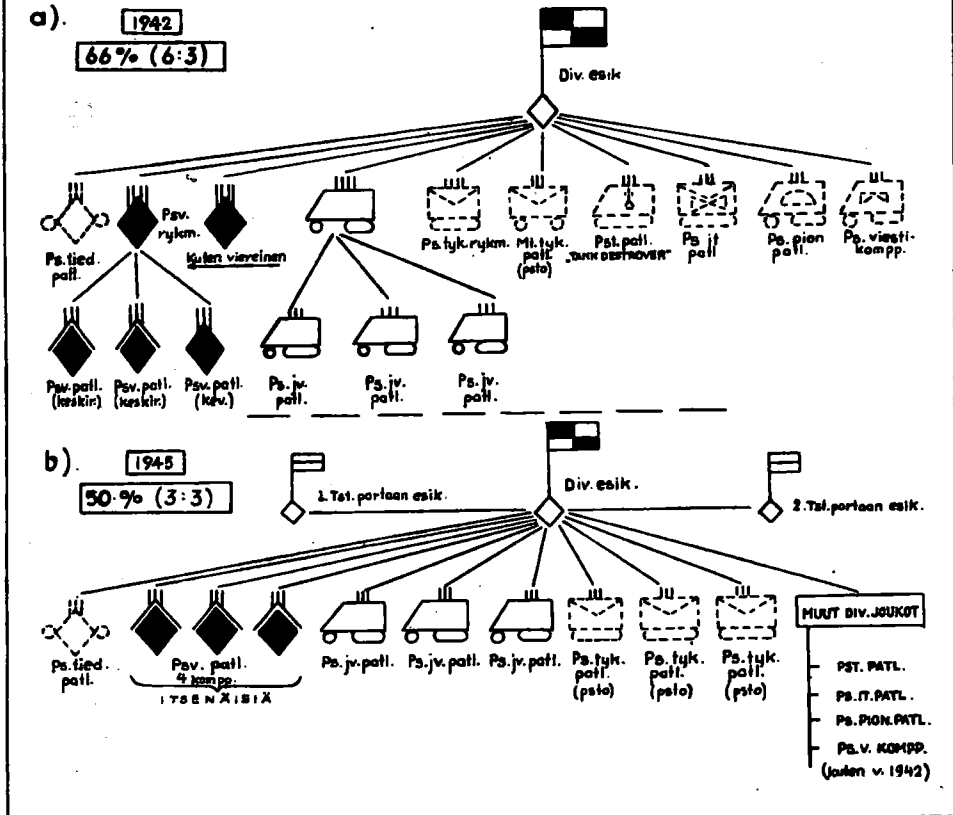

Kuva 5.

tiin, suoritettiin tämä taistelussa saatujen kokemusten perusteella (kuva 5 b). Suhde oli silloin 66 % (6 : 3), siis sama kuin saksalaisten, mutta kokoonpano sinänsä poikkesi siitä jonkin verran. Vasta 1942 menttiin melkein täydelliseen saksalaiseen kokoonpanoon (kuva 5 c), vain sikäli siitä poiketen, että suhde oli vähän saksalaisten ihannesuhdetta pienempi, eli n. 43 % (3 : 4). Tämä tuntui hyvin omituiselta, sillä näin kokoonpantuina taistelivat ko. divisioonat Afrikassa, missä psv.voittoisempi suhde olisi mielestäni ollut oikeutettu.

AMERIKKALAINEN PS. DIVISIOONA vv. 1942-45

Kuva 6.

USA.

Luotettavien lähteiden puutteessa emme voi seurata amerikkalaisten ps.joukkojen organisaation kehitystä ennen niiden ilmestymistä Pohjois-Afrikan taistelukentille. Yleensä ne ovat, ainakin alussa, seuranneet englantilaista kehityssuuntaa, mutta amerikkalaisten käytännöllisyys ja reorganisaatiohalu tulevat myöhemmin näkyviin hyvin suoraviivaisesti ja omaperäisesti.

V. 1942 tapaamme div:n (kuva 6 a), joka ps.kaluston puolesta on jo melko täydellisesti varustettu ja jossa suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä on 66 % (6 : 3). Tällaisena se pysyi melko kauan, mutta ennen invaasiota (mahd. aikaisemminkin) he siirtyivät meikäläisissä silmissä hyvin asialliselta näyttävään kokoonpanoon (kuva 6 b), jossa suhde oli 50 % (3 : 3). Tämän edut ovat ilmeiset. Taistelua varten ei tarvitse hajottaa vakinaisia joukko-osastoja, vaan taistelutehtävän edellyttämät joukot »poimitaan» kokoonpanosta ja alistetaan sitä varten valmiina olevien taisteluesikuntien johtoon. Täten käy psv.joukkojen ja saattojalkaväen suhteen muodostaminen maaston ja tilanteen mukaan hyvin joustavaksi. Huoltokoneisto pyöri div:n johdossa suoraan patl.portaaseen.

Ruotsi.

Vaikka Ruotsi ei ole käynyt sotaa, on se silti erittäin valppaasti seurannut kehityksen kulkua suurvalloissa ja pyrkinyt sovelta-
maan saadut kokemukset omiin olosuhteisiinsa. Tässä suhteessa ruotsalaiset yleensä ovat osuneet oikeaan, joskin monesti nähneet vain asian muodollisen puolen. Niinpä ruotsalaisten lkp.suunnitelmiin keväällä 1943 kuului ps.prikaatien perustaminen, joissa suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä oli 66 % (2 : 1). Siis melko selvä kopio venäläisestä ps.prikaatista. Erona on kuitenkin se, että venäläinen ps.prikaati on ensi sijassa taktillinen yksikkö, joka edellä selostetun mukaan erillisenä aina toimii kiinteässä yhteydessä jalkaväen kanssa ja saa vain poikkeustapauksessa itsenäisiä taistelutehtäviä. Ruotsalainen ps.prikaati on taas pieni operatiivinen yhtymä, joka saa itsenäisiä taistelutehtäviä ak:n (kär) puitteissa.

Tällä hetkellä¹ Ruotsin ps.joukot ovat perinpohjaisen uudesterjästyksen alaisina. Suhde psv.pataljoonien ja ps.jv.pataljoonien välillä muutetaan 33 %:ksi (1 : 2) ja jälkimmäiset asetetaan polkupyörille. Syistä, jotka tähän ovat vaikuttaneet, lienevät meidän sotakokemuksemme tärkeimmät.

¹ 1946.

3. Taktillinen panssariase

a. Syyt taktillisen panssariaseen säilymiseen.

Taktilliset syyt.

Kuten edellä on esitetty, kiintyi päähuomio kaikkialla ps.aseen kehittämiseen operatiiviseksi aselajiksi. Tästä oli tietenkin seurauksena, ettei maailmansodan synnyttämä taktillinen suunta saanut suurtakaan huomiota osakseen. Mutta oli kuitenkin arvovaltaisia sotilashenkilöitä, jotka jyrkästi tuomitsivat panssarijoukkojen operatiivisen käytön, perustellen käsitystään sillä, että ps.-torjunta tulee seuraavassa sodassa olemaan niin ylivoimainen, ettei erillään jalkaväestä toimivilla psv.osastoilla ole minkäänlaisia toimintamahdollisuuksia. Jalkaväen liikkuvammaksi tekemistä moottoroinnilla he taas pitivät mahdottomana ilma-aseen kasvavan tehon takia. Konkreettiset esimerkit Espanjan sisällissodasta tukivat heitä tässä suhteessa. Heidän mielestään ei jäänyt muuta mahdollisuutta kuin pysyä ps.vaunujen tukiperiaatteen kannalla. Olihan sillä menetelmällä kuitenkin Saksan armeija voitettu, joskaan sitä ei ollut onnistuttu täydellisesti lyömään.

Taloudelliset syyt.

Psv.tappiot olivat ensimmäisessä maailmansodassa olleet valtavia ja niiden korvaaminen oli silloin jo tuottanut vaikeuksia. Jos nyt ps.vaunut pantaisiin erillisinä hyökkäämään, nousisivat menetykset niin suuriksi, ettei minkään maan teollisuus pystyisi niitä täydentämään. Sitä paitsi operatiivinen käyttötapa vaatisi uutta kalustoa, jolloin mm. Ranskan ensimmäisen maailmansodan lopussa valmistuneet ps.vaunut jäisivät käyttämättä. (Ranska koetti kyllä kaupata niitä ympäri maailmaa ja onhan meidänkin ps.aseemme syntyminen tapahtunut juuri tällaisella kalustolla.)

Kaikki nämä tekijät vaikuttivat siihen, että erityisesti Ranskan sotilasjohto omaksui taktillisen kannan ja pysyi siinä silloinkin, kun kilpavarustelu jo oli täydessä käynnissä, sillä kerran oikeiksi katsotuista periaatteista on kovin vaikea luopua. Näin olisi varmasti käynyt myös Englannissa, ellei siellä olisi ollut sel-

laisia miehiä kuin Fuller, Martel ja Liddel Hart. Neuvostoliitto ja Saksa olivat vapaat kaikista perinteistä ja saattoivat määrittellä kantansa ilman traditioihin pohjautuvia pakotteita.

b. Suhteiden kehitys toisessa maailmansodassa.

Yleistä.

Koettaessamme selvittää psv.joukkojen ja saattojalkaväen välistä suhdetta taktillisen ps.aseen kannalta, on mielestäni ainoa oikea tapa se, että suoritamme vertailun jv.div:n puitteissa. Näin saamme suhteen toiselle tekijälle konkreettisen kiinnekohdan. Tämä on sitä paitsi myös taktillisesti aivan oikein, sillä tavallisessa keski-eurooppalaisessa taistelumaastossa on div:n hyökkäyskaista painopistesuunnassa niin kapea (2—3 km), että hyvällä syyllä voidaan tarkoittaa saattojalkaväellä kokonaista divisioonaa, joskin yhteistoiminnan varsinainen järjestelyporras tavallisesti on jv.rykmentti.

Ranska.

Sodan syttyessä oli Ranskalla 40 psv.pat:aa varattu yhteistoimintaan jalkaväkidivisioonien kanssa. Ne olivat erillisiä, mutta oli olemassa 20 psv.ryhmäesikuntaa («commandement de groupes de bataillons de chars»), joten todennäköisesti oli tarkoituksena yhdistää kaksi psv.pat:aa saman johdon alaisuuteen ja alistaa nämä ryhmät sellaisille jv.div:ille, joiden toiminnan yhteydessä psv:jen käyttö tuntui edulliselta. Kaikille jv.div:ille (jv.divisioonia oli yli 80) ei näin ollen riittänyt psv.tukea eikä se ranskalaisen käsityksen mukaan ollut tarpeellistakaan, sillä mitä esim. puolustuksessa tai vuoristomaastossa toimiva divisioonaa ps.vaunuilla tekisikään? Järjestely oli siis sangen yksinkertainen, pohjautuen suoraan ensimmäisestä maailmansodasta saatuihin kokemuksiin. Suhde oli n. 18 % (2 : 9).

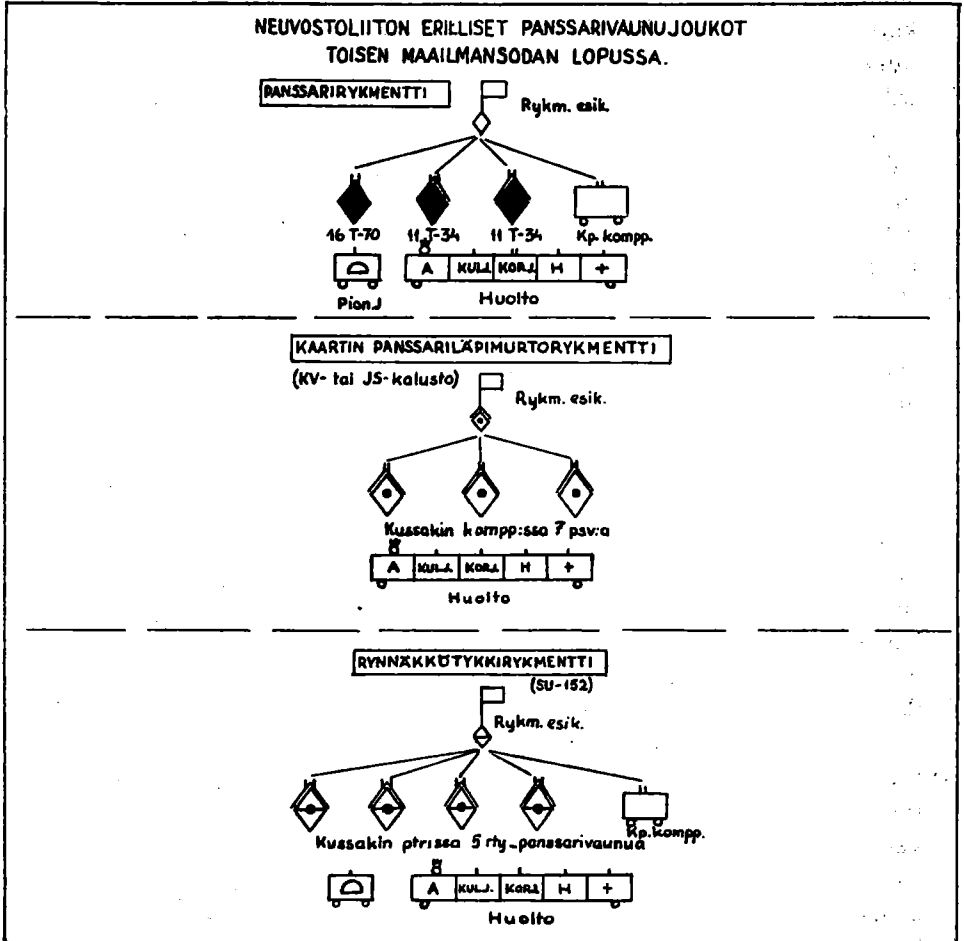
Neuvostoliitto.

Venäläisten käsitys ps.vaunujen käytöstä on jo operatiivisen ps.aseen käsittelyn yhteydessä tullut esille. Samoin on syyt,

minkä takia he sodan alussa luopuivat ps.voimien operatiivisesta käytöstä, koetettu selvittää. Jos vielä tarkastamme, mikä merkitys tällä käyttötavalla oli itärintaman torjuntataisteluissa kesällä ja syksyllä 1941, niin huomaamme, että se hyvin tuntuvasti, melkeinpä ratkaisevasti vaikutti venäläisen jalkaväen kestäkyvyn ja taistelumoraalin kohottamiseen. Niinpä ovat siellä mukana olleet saksalaiset kertoneet, että se oli jalkaväelle alistettujen tai sen tukena toimivien panssarivaunujen ansiota, että mottitaistelut samoin kuin viivytykskin suoritettiin niin sitkeästi ja tappioista välittämättä. Ja samanlaisia kokemuksia on meilläkin talvisodasta. Esim. Itä-Lemetin mottia puolustanut 34. Hv.Pr. taisteli viimeiseen mieheen silloinkin, kun kaikki mahdollisuudet pelastumiseen oli menetetty. — Eivätköhän Suomen maastossa talvisodassa saadut kokemukset ole vaikuttaneet tällaiseen ps.voimien käyttötapaan. Tähän päätelmään tulee pakostakin, sillä olihan Puna-armeija ennen sotia tunnetuimpia operatiivisen käyttösuunnan kannattajia.

Venäläisten käsitys taktillisten psv.joukkojen ja saattojalkaväen välisistä suhteista tuntui talvisodassamme olleen se, että painopistesuunnassa toimiville divisioonille alistetaan ps.prikaati ja toisarvoisissa suunnissa operoiville erillinen patl. Niinpä Lemetin kautta hyökännyttä 18. D:aa tuki 34. Hv.Pr. Suhde oli näin ollen keskimäärin 23 % (3 : 10) ja tällaisena se suurin piirtein säilyi läpi sodan. Kesällä 1944 oli ps.prikaati kyllä jonkin verran pienempi, käsittäen vain kaksi psv.patl:aa, kuten kuvasta selviää, mutta tilalle oli nyt tullut erillisiä rykmenttejä (tavallinen ps-rykmentti, kaartin läpimurtorykmentti ja rynnäkkötykkirykmentti) (kuva 7), jotka vahvuuksiltaan vastasivat psv.patl:ia. Esim. hyökkäyksessä VT-linjaa vastaan toimi CIX AK:n tukena

— 1. Ps.Pr.	n. 60	psv.
— 152. Ps.Pr.	» 60	»
— Ps.R 27	» 20	»
— Ps.R 124	» 20	»
— Ps.R 185	» 20	»
— Ryn.TR 396	» 20	ryt.psv.
— Ryn.TR 1222	» 20	»

Kuva 7.

Näistä toimi Kuuterselkään hyökänneen 72. D:n suunnassa sotasaalisasiakirjojen mukaan ainakin yksi ps.prik. (I. Ps.Pr.) ja yksi ryn.tyk.psv.rykm. (?). Siis suhde painopisteessä oli tällöin 23 % (3 : 10). On olemassa sellainenkin mahdollisuus, että ps-rykmentit olivat vakituisesti alistettuja divisioonille (3 kpl.), jolloin suhde olisi ollut 28 % (4 : 10).

Vertaillenamme ranskalaista ja venäläistä käsityskantaa toi-

siinsa kiintyy huomio ennen kaikkea siihen, että suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä oli jonkin verran suurempi Venäjällä. Ja kuitenkin pitäisi olla päinvastoin, sillä olihan Ranska taktillisen ps.aseen syntymämaa, joka kaikista uusista virtauksista huolimatta pysyi omaksumassaan kannassa. — Taloudellisilla syillä lienee asiassa oma tärkeä osuutensa? Maginot-linjan rakentaminen oli niellyt suunnattomia summia, joten varoja ei riittänyt ps.vaunujen hankkimiseen. Venäjällä oli teollisuus taas kehittynyt, mahdollistaen täten ps.vaunujen massatuotannon. — Kummassakin maassa taktilliset psv.joukot olivat armeijajoukkoja, jotka alistettiin sotatoimiyhtymille vakinaisesti tai tietyksi ajaksi. Järjestely oli näin ollen joustavaa ja mahdollisti tilanteen muuttuessa nopean uudelleen ryhmittymisen.

Saksa.

Saksa kulki aivan toista tietä kuin edelliset maat. Koska kenr.-ev. Guderian jyrkästi vastusti ps.voimien käyttöä jalkaväen tukena ja koska Saksan korkein sotilasjohto kuitenkin piti tällaista apuasetta jalkaväelle hyvin tarpeellisena, päädyttiin aivan uuden aselajin perustamiseen. Tällainen suunnitelma sopi myös Saksan sotatalouspolitiikkaan, sillä tätä uutta aselajia varten konstruointiin erityinen vaunutyyppi, jossa ei ollut liikkuvaa tornia, mikä taas merkitsi huomattavaa säästöä kuulalaakerintuonnissa Ruotsista. Näin syntyi Saksan kuuluisa, ehkä jonkin verran liikaa mainostettu »rynnäkkötykistö».

Koska mielipiteet rynnäkkötykistön suhteesta ps.joukkoihin olivat ja ovat edelleenkin hyvin eriäviä, katson olevan paikallaan hiukan lähemmin kosketella tätä kysymystä. Saksalaisten alkuperäisen suunnitelman mukaan rynnäkkötykistön päätehtävänä oli — niinkuin se sodan alussa olikin — jalkaväen »eteenpäin puskeminen» (»Vorboxen der Infanterie»). Tämä tehtävä sen piti suorittaa jalkaväen etulinjan takana, sen välisistä aukoista, avonaisista sivustoista ja ylitse ampuen, mutta käytännössä meni kuitenkin siihen, että ryt.psv:t pantiin aivan etulinjaan. Tämä johtui siitä, että hyökkäyksen ratkaisevimmalla hetkellä (»viimeiset 200 m») ei jalkaväki muuten saanut tarpeellista tuli- eikä moraalista tukea. Tämäntapaiseen käyttöön ryt.psv:t eivät olleet sopivia. Heikko

konetuliaseistus ja tykin pieni liikkumasektori vaikeuttivat toimintaa sisäänmurrossa, mistä johtuen ryn.tykistön käyttö jalkaväen hyökkäyksen tukemiseen yhä väheni. Kun sota sitten Saksan kannalta muuttui defensiiviseksi, muuttui ryn.tykistön käyttö ja sen päätehtäväksi tuli:

- a) panssaritorjunnan rungon muodostaminen jv.div:ien alueilla sekä
- b) tulituen antaminen ps.voimien suorittamissa vastahyökkäyksissä.

Tällöin huomattiin, ettei tarvitse rakentaa ryt.psv:a niinkään vahvaksi, jos sen käytöstä jv.etulinjan »vetäjänä» luovutaan. Riittää, jos sen panssarointi tarjoaa vain sivuillepäin sirpale-suojaa. Näin syntyi saksalainen pst.tyk.ps.vaunu («Selbstfahrlafette»), joka ei ole mikään rynnäkkötykki nimen alkuperäisessä merkityksessä.

Koettaessamme hahmotella, mihin suuntaan kehitys tällä hetkellä on kulkemassa, voimme melkoisella varmuudella todeta,

1) että ryn.tykistön satu erityisenä aselajina, jonka tehtävänä olisi jalkaväen välitön tukeminen, on jo loppunut. Tämä tehtävä kuuluu taktilliselle ps.aseelle, sillä ryt.psv:t eivät ole yksin siihen sopivia;

2) että ryn.tykistön pst.tehtävä siirtynee yhä enemmän pst.psv:ille, jotka melko suurella varmuudella tulevat myös syrjäyttämään pyörillä liikkuvat pst.tykit;

3) että ryn.tyk.psv:ja tullaan todennäköisesti vielä tarvitsemaan ps.aseen eräänä osana. Jos näet sisustamme psv:n ryt.psv:ksi, voimme sen runkoon asentaa suurempikaliiperisen tykin kuin jos aseistamme samanlaisen rungon tavalliseksi ps.vaunuksi. Tämä tosiasia lisää huomattavasti tulitehoa, mikä ps.yhtymän itsenäistä toimintaa ajatellen on huomattava etu. Tuntuisi näin ollen edulliselta pitää osa ps.vaunuista, ne jotka tukevat ps.hyökkäystä, ryt.psv:ina, sillä täten saadaan yhtä suurella kokonaispainolla karkeampikaliiperista tulta ja tällaisen vaunun kustannukset ovat huomattavasti tavallisen ps.vaunun kustannuksia pienemmät.

Tämä on myös venäläisten käsityskanta tässä kysymyksessä ja heidän terminologiaansa ei koskaan ole päässyt sellainen epäonnistunut nimitys kuin ryt.psv. SU on nim. lyhennys sanoista

»samohodnaja ustanovka», joka merkitsee »itseliikkuva lavetti». Heillä siis ei ole ryt.psv:ja sanan varsinaisessa merkityksessä ollenkaan, vaan kaikki SU:t ovat tyypillisiä tulitukipanssarivau-
nuja, jotka samalla kelpaavat erinomaisesti myös ps.torjuntaan.

Länsivaltujen nykyinen¹ kanta kuvastunee parhaiten sotamar-
salkka Montgomeryn lausunnosta: »Sotakokemuksien perusteella olen vakuuttunut siitä, että on perusvirhe konstruoida erilainen ps.vaunutyyppi yhteistoimintaa varten jalkaväen kanssa ja eri-
lainen ps.divisioonia varten. Me tarvitsemme yhden ps.vaunu-
tyypin, joka voi suorittaa molemmat tehtävät.»

Palatkaamme käsittelyn alaisina oleviin suhteisiin. Sodan pelin-
avauksessa ei Saksalla todennäköisesti vielä ollut ryt.psv.osastoja
lainkaan mukana. Nämä esiintyivät kaikesta päättäen ensim-
mäisen kerran vasta Ranskan-retkellä. Varmuudella ei voida liioin
sanoa, kuinka paljon niitä silloin oli. Saamieni tietojen mukaan
pyrittiin alussa siihen, että kullakin painopisteessä toimivalla
ak:lla olisi oma pataljoonansa (»Abteilung»). Suhde oli siis 3,5 %
($\frac{1}{3} : 9$). V. 1943, jolloin ryntykistö oli muuttunut pääasiallisesti
pst.tykistöksi, pyrittiin saamaan jokaiseen jv.div:aan tällainen
ryt.psv.patl., jolloin suhde olisi ollut 10,4 % (1 : 9), mutta on
hyvin epävarmaa, päästiinkö tähän koskaan.

Englanti.

Englannissa virallinen sotilasjohto seurasi Venäjän ja Ranskan
tapaan kultaista keskietä; se kannatti siis sekä operatiivista
että taktillista suuntaa. Alussa oli pyrkimyksenä liittää jokaiseen
painopisteessä toimivaan jv.divisioonaan organisaation tukipsv.pri-
kaati (»Army Tank Brigade») à 2—3 psv.patl:aa. Tätä suunnitel-
maa ei ehditty lähimainkaan toteuttaa ennen saksalaisten hyök-
käystä, sillä Euroopan mantereella oli silloin vain yksi tällainen
prikaati sijoitettuna Brysselin läheisyyteen, missä sen piti olla
valmiina yhteistoimintaan joko I tai II AK:n kanssa. Siis todel-
linen suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä oli sodan
alkaessa huomattavasti alhaisempi ollen painopistesuunnassa n.
10 % (1 : 9). Ajan mittaan tämä suhde yhä kasvoi, niin että se

¹ 1946.

kaikesta päättäen sodan loppupuolella, mahdollisesti jo Italianretken aikana, saatiin sellaiseksi kuin oli alussa hahmoteltukin, siis 25 % (3 : 9).

USA.

USA:n yhtyessä sotaan kuului jokaiseen mt.jv.divisioonaan orgaanisesti itsenäinen psv.patl. à 5 kompp. Tämän lisäksi oli itsenäisiä psv.pataljoonia à 4 kompp., jotka tavallisesti yhdistettiin 2—3 psv.patl:aa käsittäviksi ryhmiksi (»Tank Groups»). Näillä muodostettiin tavallisen ja mt.jalkaväen taktillinen psv.-tuki siten, että tietyille, painopistesuunnassa toimiville jv.- tai mt.jv.div:ille alistettiin tällainen psv.ryhmä. Suhde tavallisen jv.div:n puitteissa oli näin ollen 25 % (3 : 9) ja mt.jv.div:ssa n. 30 % (4 : 9). Tällaisena se suurin piirtein pysyi läpi koko sodan. »Tank Group» nimityksen tilalle lienee englantilaisten esikuvan mukaan tullut »Tank Brigade», mutta periaatteessa ei tapahtunut mitään muutoksia, joten suhde pysyi ennallaan.

4. Yhteenveto ja suhteiden todennäköinen kehityssuunta.

a. Operatiivinen ps.ase.

Luodessamme silmäyksen psv.joukkojen ja saattojalkaväen välisten suhteiden yleiseen kehitykseen kiintyy huomio ensinnäkin siihen, että heti sodan alettua edellisten määrä huomattavasti pienenee, laskien kaikissa armeijoissa n. 50 %:iin. Varsin jyrkkä on lasku Englannissa, missä Fullerin »täysi panssari»-idea oli ollut suuntaa antavana. Saksassa päädyttiin melkein heti sodan alussa »ihanneratkaisuun», mutta psv.teollisuus ei koskaan voinut täydentää idän sotaretken alussa kärsittyjä valtavia kalustotappioita, joten oli pakko käyttää saattojv.voittoisempaa kokoonpanoa kuin mitä yleinen mielipide kannatti. Ranskan kahtiajako on hätäkeino, johon sodan aikana turvauduttiin käyttämällä taktillisiin psv.joukkoihin kuuluvia joukkoyksiköitä yhtymien perustamiseen. Venäjällä ovat todennäköisesti joustava käyttötapa sekä mahdollisesti maaston erilaisuudet laajan valtakunnan eri osissa pakottaneet kahdenlaisen yhtymän käytäntöön-ottoon.

Koettaessamme ennustaa mihin suuntaan tilanne ulkomailla tulee kehittymään, on todettava, ettei suhde ainakaan tule nousemaan yli 50 %:n. Miten paljon sen alla se tulee pysymään, riippuu toimintamaastosta. Mahdollisesti tulee Neuvostoliiton ja Ranskan esimerkki vaikuttamaan ja siirrytään kahdenlaiseen operatiiviseen ps.yhtymään.

b. Taktillinen ps.ase.

Taktillisen ps.aseen suhteen on kehitys päinvastainen. Ei missään maassa ole havaittavissa sen ja jv:n välisen %-suhteen pienenemistä. Erityisen huomion ansaitsee Saksan käsityskanta. Jalkaväen välittömäksi taktilliseksi tueksi tarvittava panssariasevoima oli sen mukaan arvioitu mitättömän pieneksi, jopa siinä määrin, ettei sitä ollenkaan saatu lukea ps.aseeseen kuuluvaksi. Ja kuitenkin tämän uuden aselajin — rynnäkkötykistön — todelliset esiintymismuodot taistelukentällä muistuttivat erikoisen suuresti ensimmäisen maailmansodan aikaisen ps.aseen toimintaa. Tällainen ratkaisu on tietenkin tapahtunut voimakkaaseen, erinomaisesti koulutettuun ja taitavasti johdettuun operatiiviseen ps.aseeseen luottaen. Se oli epäilemättä oikein silloin, kun jalkaväen päätehtävänä oli ps.divisioonien valtaaman maaston varmistaminen ja hallussapito, mutta kun jalkaväki myöhemmin joutui taistelemaan sitkeätä vihollista vastaan, puuttui siltä erityisesti taistelumoraalia kohottava panssarituki.

Lienee melko selvää, minkälaisiksi ko. suhteet tulevat ulkomailla kehittymään. Kahdessa sodassa on todettu, että myös tavallinen jalkaväki tarvitsee psv.tukea, ja tuntuu siltä että luonnollisin suhde psv:jen ja saattojalkaväen välillä olisi n. 25 %. Tämä merkitsisi sitä, että painopistesuunnassa hyökkäävä jv.div. saisi tuekseen 2—3 psv.patl:aa käsittävän psv.osaston. Todennäköistä myös on, että jalkaväkeen orgaanisesti liitetään psv.osastoja.

III. Käsitykset panssarivaunujoukkojen ja saattojalkaväen yhteistoimintaperiaatteista.

I. Yleistä.

Ps.aseen tunnusomaisin piirre on iskuvoima yhdistettynä suureen liikkuvuuteen. On tämän takia aivan luonnollista, että ensi sijassa tulee kysymykseen sen käyttö hyökkäyksellisiin sotatoimiin. Puolustustaistelu on sille — ainakin operatiiviselle ps.aseelle — vieras taistelulaji, ja jos se tilanteen pakosta joskus joutuu tämänlaatuista tehtäviä suorittamaan, on se mahdollisimman pian vapautettava niistä. Siirtyessäni nyt tarkastamaan ulkomailla vallitsevia käsityksiä psv.joukkojen ja saattojalkaväen yhteistoimintaperiaatteista, tulen näin ollen ensi sijassa käsittelemään hyökkäystä.

Ennen varsinaista käsittelyä lienee kuitenkin paikallaan selvittää mihin seikkoihin tarkastelussa erityisesti kiinnitetään huomiota, sillä tila ei salli yhteistoimintaperiaatteen analysoimista koko laajuudessaan. Tärkeimmiksi muodostuvat mielestäni tällöin seuraavat kysymykset:

- Missä puitteissa nämä molemmat tekijät on kytketty toisiinsa?
- Miten johto on järjestetty?
- Miten taistelu taktillis-teknillisesti suoritetaan?

2. Operatiivinen panssariase.

Saksa.

Saksan ps.div:n salaisessa taisteluohjesäännössä v:lta 1940 voidaan erottaa seuraavat toimintamuodot psv:jen ja saattojalkaväen yhteistoiminnassa:

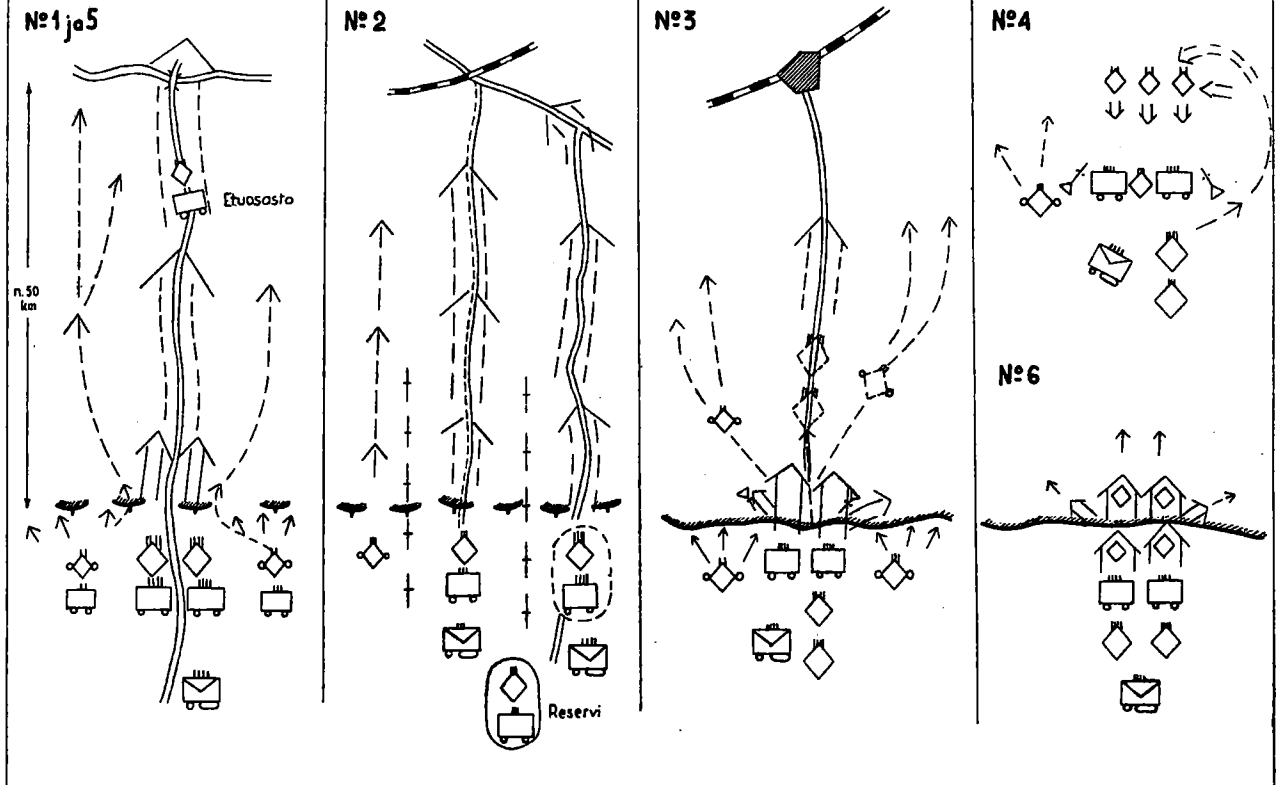
1) psv.prik. hyökkää koottuna (»geschlossen») mt.jv:n seurattessa toisessa portaassa tehtävänään ottaa haltuunsa psv:jen valtaama maasto ja pitää se;

2) hyökkäys suoritetaan tst.osastoihin (»gemischte Kampfgruppe») jakautuneena määrättyillä kaistoilla tai suunnissa, jolloin

ESIMERKKEJÄ YHTELSTOIMINTAPERIAATTEISTA SAKSALAISEN

PS. DIVISIOONAN PUITTEISSA.

(SAKS. PS. TST. OHJEEN MUKAAN)

Kuva 8.

tst.osaston puitteissa kytketään psv.joukkojen ja saattojalkaväen toiminta toisiinsa;

3) mt.jv.prik. (ps.kren.prik.) hyökkää koottuna, usein psv.-prikaatin osien tukemana, tehtävänään murtaa aukko takana seuraavalle psv.prikaatin pääosalle;

4) hyökkäys suoritetaan pst.aseilla ja psv:illa vahvistetun mt.-prikaatin toimesta rintamasuunnassa, psv.prikaatin pääosan hyökätessä saarrostaen vastassa olevan vihollisen sivustaan ja selkään;

5) ps.div:n kaikista aselajeista muodostettu etuosasto ryntää häikäilemättä jonkin tärkeän maastokohdan haltuunottamiseksi, div:n pääosan seuratessa pikamarssein perässä;

6) hyökkäys suoritetaan siten, että psv.prik. ja mt.jv.prik. murtautuvat samanaikaisesti tai psv:t vähän ennen vihollisen aseisiin.

Mitä hyökkäystapaa kulloinkin käytetään, riippuu vihollisen kenttälainnoittamisasteesta ja maastosta. Hyökkäys voidaan suorittaa joko »ps.iskuna» (»Angriff aus der Bewegung») tai »ps.hyökkäyksenä» (»Angriff aus der Bereitstellung»). Tavat 3, 4 ja 6 vaativat onnistuakseen yleensä jälkimmäistä suoritustapaa.

Saksalaisen käsityksen mukaan on n:o 1 yleisin ja siihen olisi aina pyrittävä, varsinkin silloin kun vastarinta — erityisesti ps.torjunta — on heikko. Jos kaista on leveä ja div:n pitää edetä useita teitä pitkin, käytetään n:o 2:ta. N:o 3:a suositellaan käytettäväksi silloin kun maasto ei salli suurien ps.vaunujen keskittymistä, ja n:o 4:ää silloin kun joudutaan psv.taisteluun. N:o 5 on edullinen »ps.raideilla» ja n:o 6 on yleisin hyökkäystapa kenttälainnoitettua asemaa vastaan silloin, kun esteisiin ja sulutuksiin on etukäteen raivattu aukkoja.

Johto on yleensä vakituisen sotajaoituksen mukainen paitsi n:o 2:ssa, jolloin prikaatit »sekoitetaan» ja niiden komentajat toimivat taisteluosastojen komentajina. Yleensä on kuitenkin sääntönä asettaa psv.komentajat etusijalle.

Taisteluteknillisesti on ohjesäännössä se henki, että saattojalkaväki niin kauan kuin mahdollista liikkuu ajoneuvoissaan, varsinkin jos nämä ovat panssaroituja. Vasta silloin, kun vihollisen tuli ei salli ajoneuvojen käyttöä, ps.krenatöörit suorittavat taistelun jalkautuneina. Yhteistoiminnan kytkeminen patl:n portaasta alaspäin kielletään jyrkästi. Jos siis psv.patl. ja mt.jv.patl.

hyökkäävät peräkkäin, psv.yksiköt ovat suoraan psv.patl:n komentajan johdossa ja ps.krenatööriyksiköt vastaavasti patl.kom:n:sa alaisia. Tätä määräystä arvosteltiin melko yleisesti, mutta Guderian oli henkilökohtaisesti tällä kannalla ja hänen sanansa oli näissä asioissa laki. Tällaisesta järjestelystä on tietenkin se haitta, ettei yhteistoimintaa koskaan saada tarpeeksi kiinteäksi hyökkäyksen ratkaisevimmalla hetkellä — sisään- ja läpimurrossa.

Mitä muutoksia sodan loppupuolella yhteistoimintaperiaatteissa mahdollisesti on tapahtunut, ei ole tiedossani. Syksyllä 1943 oli tämä ohjesääntö joka tapauksessa vielä voimassa. Silloin näet kaikki nämä periaatteet esitettiin taistelunäytöksenä (»Lehrvorführung»), ja tärkeimpänä havaintona siitä oli edellä mainittu heikko yhteistoiminta alemmissa portaissa. Niinpä eräs tst.osasto suoritti psv.patl:n, ps.kren.patl:n (panssaroiduissa kulj.vaunuissa) ja ps.jääk.kompp:n (pst.psv:illa varustettu) hyökkäyksen vihollisen varustettua asemaa vastaan siten, että ensimmäisessä aallossa »ajoi» psv.patl. kiilassa ja toisessa ps.kren.patl. samoin kiilassa tykistön (2 psto) ja pst.psv:jen tulen tukemina n. 150—200 m:n päähän vihollisen asemista. Täällä psv:t aloittivat syöksyttäisen tulitaistelun, jonka suojassa ps.krenatöörit »ajoivat» ps.vaunujen tasalle. Tällöin ne jalkautuivat ja ryhtyivät itsenäiseen taisteluun vihollisen tukikohtien valtaamiseksi. Hyökkäys teki katsojiin valtavan vaikutuksen, sillä »ohiajo» suoritettiin silmäänpistävän täsmällisesti ja nopeasti. Voidaan kuitenkin epäillä, olisikohan todellisuudessa ps.krenatöörien ja ps.vaunujen yhteistoiminta sisäänmurtohetkellä onnistunut.

Neuvostoliitto.

Puna-armeijan psv.joukkojen ja saattojalkaväen yhteistoimintaperiaatteet ovat hyvin yksinkertaiset ja terveet. Yhteistoiminnan kytkeminen tapahtuu aina op.yhtymän puitteissa vakinaisen sota-jaoituksen perusteella, vastaten näin ollen saksalaisten toista (n:o 2) hyökkäystapaa. Sekä ps.- että mek. prikaati ovat nim. taktillisia yksiköitä, joita voidaan verrata saksalaisten »gemischte Abteilung'iin». Edelliseen kuuluu orgaanisesti sen verran mt.-jalkaväkeä — suojajalkaväkeä — mikä normaalitapauksessa kat-

sotaan minimiksi. Jos tilanne vaatii enemmän saattojalkaväkeä, sitä otetaan ak:n mt.jv.prikaatista tai lähinnä olevasta jv.yhtymästä. Ohjesääntö edellyttää vielä sellaisenkin yhteistoimintamuodon, että ps.ak:lle alistetaan tavallinen jv.divisioona jonkin määrätyn rajoitetun tehtävän — esim. hyökkäys varustettua asemaa vastaan — suorittamista varten. Mek.ak:n puitteissa on toimintaperiaate aivan vastaavanlainen, mutta tällöin tulee vahvistaminen ensi sijassa kysymykseen psv:ille, jota varten sillä onkin niitä kaksi rykmenttiä (patl.). — Tällaisen järjestelyperiaatteen suurimpana etuna on, että johtosuhteet eivät mene sekaisin ja kuitenkin on psv:jen ja saattojalkaväen välisen suhteen joustava määrääminen sekä yhteistoiminnan kiinteä järjestäminen täydellisesti mahdollista.

Eniten huomiota ps.ohjesääntö kiinnittää yhteistoiminnan taktillis-teknilliseen suoritukseen, missä suhteessa määräykset ovat erittäin asiallisia, joskin usein ehkä liian yksityiskohtain meneviä. Koska tässä ei tehdä eroa operatiivisen ja taktillisen toiminnan välillä, käsittelen näitä asioita taktillisen ps.aseen yhteydessä, johon ne mielestäni paremmin kuuluvat.

Englanti ja USA.

Luotettavien lähteiden puutteessa en voi yksityiskohtaisesti käsitellä Englannin ja USA:n operatiivisen ps.aseen yhteistoimintaperiaatteita. Fullerin kirjan ruotsinnoksessa (Pansarkrig) tämä kysymys on esitetty sellaisessa sävyssä, ettei se meikäläisiä olosuhteita silmällä pitäen tarjoa suurtakaan mielenkiintoa. Sitä paitsi Fuller ei »edusta virallista kantaakaan», vaan hänen asemansa on yleensä viime aikoina ollut jonkinlaisen »opposition» johtajan. Kenr.luutn. Martelin taistelukuvauksista saa sen käsityksen, että englantilaiset, ainakin sodan alussa, pyrkivät jäljittelemään saksalaisten yhteistoimintaperiaatteita, jopa siinä määrin, ettei mielestäni mistään omaperäisestä ps.taktiikasta voida puhuakaan. Tämä on hyvin ymmärrettävää, sillä Fullerin »täysi panssari»-idea kärsi heti ensimmäisissä taisteluissa täydellisen tappion, ja uusia menetelmiä oli nopeasti keksittävä.

Amerikkalaiset, kuten jo suhteiden käsittelyssäkin ilmeni, ovat olleet omaperäisempiä. Heidän organisaationsa edellyttää aina-

kin patl.portaaseen ulottuvaa kiinteätä yhteistoimintaa. Ulotuuko tämä siitä vielä alapäin, en voi varmasti sanoa. Tähän viittaavia lausuntoja on kuitenkin melko runsaasti esiintynyt amerikkalaisissa sotakuvauksissa.

3. Taktillinen panssariase.

Neuvostoliitto.

Kun tutustuu Puna-armeijan ps.- ja mek. joukkojen tst.ohjesääntöön vuodelta 1944, kiintyy huomio erityisesti siihen suora- viivaisuuteen ja selväpiirteisyyteen, millä venäläiset ovat suunnitelleet yhteistoiminnan psv:jen ja saattojalkaväen välillä. Missä puitteissa tämä tapahtuu, on, kuten ohjesääntö sanoo, aina riipuvainen »taistelulajista, vihollisen ps.tulen järjestelystä, ps.esteistä ja maastosuhteista». Seuraavat kytkemistavat voivat tulla kysymykseen:

1) ps.prik. (ps.rykm.) alistetaan jv.(rv.-)div:ille. Tämä tulee kysymykseen erityisesti hyökkäyksessä vihollisen »valmisteltua ja organisoitua puolustusta» vastaan. Tällöin prik:ia (rykm.) ei hajoiteta, »vaan käytetään sellaisenaan yhtenä kokonaisuutena painopistesuunnassa». Lujasti aseisiin puretunutta vihollista vastaan hyökättäessä voidaan kuitenkin pataljoonat alistaa edelleen jv.rykmenteille päävastarinta-aseman murtamisen ajaksi yhteistoiminnan turvaamiseksi, mutta tämän jälkeen patl:t palaa- vat uudelleen oman prik.kom:nsa johtoon. Ps.joukkojen toimiessa metsäisillä, soisilla ja vesistöalueilla sekä vuoristossa tai asutuskeskuksissa yms. taistelevien iskuosastojen yhteydessä ne jaetaan pieniin osastoihin, jotka alistetaan jv.(rv.-)osastoille ja yksiköille;

2) ps.prik. (ps.rykm.) »tukee sitä div:aa, jonka kaistalla se toimii». Tämä tapa tulee kysymykseen erityisesti hyökättäessä heikosti varustettua vihollista vastaan. Tällöin prikaatille on tavallisesti annettu jokin tärkeä tehtävä armeijan (ak:n) kom:n taholta, joten se siis ei ole ko. div.kom:lle alistettu, mutta on »velvollinen täyttämään tämän käskyt, mikäli ne eivät ole risti- riidassa prikaatin päätehtävän kanssa»;

3) ps.prik. (ps.rykm.) toimii itsenäisenä, jolloin sillä on aina jv.-, tyk.- ja pion.vahvistusta. Prikaati toimii siis jonkin-

näköisenä taisteluosaston runkona määrättyllä kaistalla tai suunnassa.

Tällaiset selväpiirteiset periaatteet aiheuttavat sen, että yhteistoiminta johtoteknilliseltä kannalta muodostuu myös hyvin kiinteäksi eikä epäselvyyksiä voi tässä suhteessa syntyä.

Taisteluteknillinen yhteistoimintapuoli tarjoaa, kuten jo edellä on mainittu, eniten mielenkiintoa. Päähuomio kohdistuu kiinteän ja katkeamattoman yhteistoiminnan aikaansaamiseen »viimeisten 200 m:n» aikana ja sisäänmurrossa. Tämän määrittelee ohjesääntö siten, että jalkaväki tykistön ja suorasuuntausaseiden (myös osan psv:ista) tukemana aloittaa hyökkäyksen jalan, ja kun se on päässyt sirpalerajalle (150—200 m), psv:t ajavat suurinta nopeutta käyttäen jalkaväen läpi ja syöksyvät kiivaasti tulittaen vih:n aseisiin. Psv:jen saapuminen jv:n tasalle on samalla rynnäkkömerkki, jolloin tykistö siirtää tulensa taemmaksi ja jalkaväki yhtyy sisäänmurtoon. Tällaisella hyökkäystavalla on seuraavat edut:

1) psv:t ovat lyhyen ajan ja vain nopeasti liikkuen vih:n pst-aseiden tulen kohteena;

2) vihollisen puol asema on jatkuvan tulen alaisena, sillä samalla hetkellä kun tykistö siirtää tulensa taemmaksi, alkaa psv:jen tuli vaikuttaa;

3) jv. on sirpalerajalla (rynnäkköasemissa) psv:ja odotellessaan saanut pienen hengähdystauon, joten se psv:jen perässä juosten pystyy murtautumaan vihollisen aseisiin melkein samanaikaisesti niiden kanssa. Että psv:t joutuvat näin ollen ampumaan liikkeestä, jolloin niiden tuli on epätarkkaa, on tietenkin haitta, mutta tämä on poistettava srs.aseiden (ryt.psv:jen, pst.psv:jen jne.) hyvin järjestetyllä tulitukitoiminnalla, ja nimenomaan tätä varten ovat venäläisten SU:t olemassa.

Ko. ohjesäännön muista yhteistoimintaa koskevista määräyksistä mainittakoon seuraavat:

1) Psv:t eivät yleensä saa edetä saattojalkaväestä 200—400 m kauemmaksi. Määrätyissä tapauksissa, kuten takaa-ajossa, kohtaamishyökkäyksessä jne., psv:t saavat ylittää tämän maksimirajan, mutta tällöin niiden toimintaa on tuettava tykistöllä ja ilmavoimilla;

2) ps.prik:n (ps.rykm:n) kom:lle on varattava vähintään 10—

12 t. valoisaa aikaa yhteistoiminnan yksityiskohtaiseen järjestykseen ja maaston tutkimiseen. Jos on kysymyksessä suurempi hyökkäys, on varattava 1—3 vrk.;

3) hyökkäystä edeltää yleensä psv:jen portaittainen siirtyminen keskitysalueelta ensin »odotusasemiin» n. 10—15 km vihollisen puolustuslinjasta. Täältä käsin suoritetaan tiedustelu ja valmistellaan yhteistoiminta muiden aselajien kanssa Odotusasemista siirtyvät psv:t yleensä pimeään suojassa »hyökkäysvalmiusasemiin», jotka sijaitsevat jv:n vastaavien asemien tasalla. Täältä siirtyvät psv:t tykistön ja ilmavoimien suojaamina »lähtöasemiin», jossa levittäytyminen hyökkäystä edellyttävään muotoon tapahtuu. Jos maasto sallii siirtymistä levittäytyneenä suoraan hyökkäysvalmiusasemista, aloitetaan hyökkäys niistä käyttämättä lähtöasemia. Psv:jen oleskeluajan hyökkäyslähtöasemissa pitää olla mahdollisimman lyhyt; päivällä enintään 1 tunti;

4) metsässä etenevät psv:t pieniin ryhmiin jakaantuneina kiinteästi jalkaväkeä tukien, pysyen n. 50—100 m etumaisen linjan takana.

Yllä olevien lisäksi ohjesääntö sisältää lukemattomia yksityiskohtaisia määräyksiä yhteistoiminnan säännöstelyä varten, jotka tilanpuutteen takia on jätettävä mainitsematta. Erääseen seikkaan on kuitenkin vielä syytä kiinnittää huomiota ja se koskee »suojelujalkaväen» eli »desanttien» toimintaa. Näitä määrää ohjesääntö käytettäväksi aina silloin, kun vihollisen tuli vain sallii. Niinpä psv.pat:lien välittömäksi suojaksi annetut desantit »vauvuuntuvat» läpimurron aikana ilman eri käskyä heti kun vastarinta on jossakin tukikohdassa tai pesäkkeessä lauennut.

Ranska, Englanti ja USA.

Mitään aivan luotettavia tietoja siitä, mitä yhteistoimintaperiaatteita ranskalaiset, englantilaiset ja amerikkalaiset ovat noudattaneet, en ole onnistunut saamaan. Aikakauslehti- ym. kirjoituksista saa kuitenkin sen käsityksen, että he ovat, ainakin mitä koskee psv.joukkojen ja saattojalkaväen kytkemistä toisiinsa, suurin piirtein lähteneet ensimmäisen maailmansodan pohjalta. Niin muodoin on yleinen tapa ollut se, että painopistesuunnassa hyökkäävälle jv.divisioonalle alistetaan psv.tukiprikaati

(ryhmä). Div. järjestää sitten yhteistoiminnan niin, että etulinjan jv.prikaateille¹ annetaan tueksi psv.patl., yhden ollessa taemmassa portaassa. Kenr.luutn. Martelin kirjassa puhutaan kuitenkin eräästä uudesta yhteistoimintaperiaatteesta, jota menestyksellisesti käytettiin heti sodan alussa. Tämän mukaan psv.tu.kiprikaati valmistautuu yhteistoimintaan vain jv.div:n yhden jv.prikaatin¹ kanssa, muodostaen tst.osastoja, joihin kuuluu psv.patl., jv.patl. jne. Yhteistoiminta tulee tällä tavoin hyvin kiinteäksi, sillä johtajat ja miehet tutustuvat perusteellisesti toisiinsa. Tämä ei liioin estä yhteistoimintaa muiden jv.prikaatien kanssa, mutta se edellyttää tietenkin, että myös näille annetaan auttavaa yhteistoimintakoulutusta.

Mitä taisteluteknilliseen yhteistoimintaan tulee, länsivallat ovat melko varmasti luopuneet ensimmäisen maailmansodan aikaisesta psv:jen »jyrätaktiikasta». Taistelukuvaukset, varsinkin Italian ja Normandian sotaretkiltä osoittavat, että yhteistoiminta myös alemmissa portaissa on ollut hyvin kiinteä. Eräässä kirjoituksessa mainitaan mm. siitä, miten psv:ille metsä- ja vuoristomaastossa annettiin 3—4 jv.miestä »desanteiksi» (suojajalkaväeksi) ja miten psv:jen sivustoille järjestettiin jv.osastoja varmistamaan ja suojaamaan psv:jen etenemistä. Samassa kirjoituksessa esitetään, että Euroopassa oli ollut tapana alistaa jokaiselle jv.div:lle psv.patl. ja pst.psv.patl. ja että yhteistoimintaa valmisteltiin määrämällä alayksiköt etukäteen yhteistoimintaan määrättyjen jv.osastojen kanssa. Nämä hajatiedot todistavat, että uusia yhteistoimintamuotoja on keksitty, mutta koska ohjesäännöluontoista aineistoa ei ole ollut käytettävänä, on ennen aikaista tehdä näistä yleisiä johtopäätöksiä.

Saksa.

Edellä on jo käsitelty Saksan taktillisen ps.aseen — rynnäkötykistön — toimintaa niin yksityiskohtaisesti, ettei tässä enää ole aihetta siihen paljoakaan kajota. Vain yhteistoiminnan kytkemistapa kaivannee vielä lisäselvityksiä. V. 1943 suoritettiin tässä suhteessa laajoja kokeiluja ja eräässä opetusnäytöksessä esitettiin seuraavanlaista ratkaisua: Ryn.tyk.psv.patl. alistettiin

¹ jv.prikaati = jv.rykmentti.

fv.div:lle, joka edelleen alisti sen painopisterykmentilleen. Etulinjapataljoonille annettiin kullekin tueksi ryn.tyk.psv.kompp., joka säännön mukaan täytti kaikki fv:n esittämät pyynnöt. Vain kun jouduttiin psv.hyökkäyksen kohteeksi, siirtyivät ryt.psv.kompp:t patl.kom:jiensa johtoon, jonka paikka tähän saakka oli ollut fv.rykm:n komentopaikassa. Ryn.tyk.psv.patl:n kolmas kompp. oli toisessa portaassa reservipatl:n tasalla.

Taktillis-teknillinen toiminta tässä näytöksessä perustui siihen, että ryt.psv:t etenivät syöksyittäin melkein etulinjan tasalla ja »vetivät» fv:ä eteenpäin. Sisäänmurron ne suorittivat yhdessä fv:n kanssa. Kun tämän jälkeen vihollinen teki psv:jen tukeman vastaiskun, ryt.psv:t ryhtyivät jalkaväestä välittämättä panssari-taisteluun. Etulinjan ryt.psv.komppanoitten tulen tukemana suoritti res.ryt.psv.kompp. saarrostaen ps.iskun vihollisen sivustaan.

4. Yhteenvedo ja yhteistoimintaperiaatteiden todennäköinen kehityssuunta.

a) Operatiivinen ps.ase.

Yhteenvetona ulkomailla vallitsevista käsityksistä psv.joukkojen ja saattojalkaväen yhteistoimintaperiaatteista voimme todeta, että nämä sodan kestäessä ovat huomattavasti muuttuneet. Alussa oli kaikkialla sellainen käsitys vallalla, että psv.joukot pystyvät melkein täydellisesti toimimaan ilman saattojalkaväkeä. Niinpä Englanti, Fullerin oppien mukaisesti, lähti sotaan »täysi panssari»-hengessä, ja niin teki kaikesta päättäen Neuvostoliittokin. Mutta jo ensimmäiset taistelut todistivat psv:jen ja saattojalkaväen yhteistoiminnan välttämättömyyden ja siitä alkaen on tämä sodan kestäessä yhä kiintynyt, jopa siinä määrin, että op.yhtymän vakituksessa organisaatiossa tämä jo otetaan huomioon.

Taktillis-teknilliset yhteistoimintamuodot ovat yksinkertaistuneet. Panssaroidut ps.jalkaväen kuljetusvaunut eivät enää ole taisteluvaunuja, sillä niiden panssarointi on liian heikko. Saattojalkaväki suorittaa taistelun yleensä jalan, noudattaen samoja

periaatteita kuin tavallinen jv. tämän toimiessa yhdessä taktillisten tukipsv.joukkojen kanssa.

Tässä hengessä tulee kehitys todennäköisesti jatkumaan. Ei kestä mielestäni kauan, ennen kuin psv:jen ja saattojalkaväen yhteistoiminta kytketään vakituisesti yhteen joukko-osaston (rykm.) tai joukkoyksikön (patl.) tai yksikön (kompp.) puitteissa.

b) *Taktillinen ps.ase.*

Taktillisen ps.aseen puolella ovat yhteistoimintamuodot niin ikään kiintyneet. Englantilaisen tapa yhdistää toisiinsa tukips-prikaatin ja yhden jv.prikaatin toiminta jv.div:n puitteissa sekä amerikkalainen periaate alistaa jalkaväkeä psv.yksiköille ovat tähän viittaavia ilmiöitä. Tuleeko sitten tavallinen jalkaväki kokonaan häviämään? Sitä en usko. Mutta varmaa on, että jalkaväen riippuvaisuus psv.tuesta tulee yhä kasvamaan, ja sääntönä tulee vastaisuudessa olemaan, että psv:ja tarvitaan melkein aina. On vaikea sanoa, miten yhteistoiminnan kytkeminen tulee kehittymään, kun ei vielä tunneta tarkalleen kaikkien maiden tapoja, mutta tukiperiaate tst.osaston puitteissa tuntuu joka tapauksessa edulliselta nimenomaan ps.hyökkäyksen nopeaa torjuntaa silmällä pitäen. Psv.patl:n kom. voi tällöin silmänräpäyksessä ottaa yksikkönsä pois tukitehtävistä vaarallisinta vihollista vastaan.

Taktillis-teknillisessä mielessä tulee yksi pääajatus aina olemaan johtolankana, ja se on: psv:jen olo vihollisen pst.tulessa on saatava mahdollisimman lyhytaikaiseksi. Siis vaunujen on taistelussa käytettävä nopeuttaan hyväksi. Tällöin tuntuu asialliselta järjestää yhteistoiminta hyökkäyksessä niin kuin venäläiset ovat sen tehneet. Jv. aloittaa siis hyökkäyksen tyk:n ja tulitukiportaassa olevien srs.aseiden (psv:t ml.) tukemana. Jv:n — iskuportaan — päästyä sirpalerajalle lähtevät psv:t liikkeelle vetäen jv:n mukaansa murtoon.

IV. Sopivuus meikäläisiin olosuhteisiin.

I. Olosuhteistamme johtuvat erikoisuudet ps.vaunujen ja saattojalkaväen suhteissa ja yhteistoiminnassa.

a) *Maasto.*

Maastomme on yleensä psv:jen toimintaa rajoittavaa. Sen peitteisyys vaikuttaa haitallisesti erityisesti sen kautta, että psv:jen aseet eivät tähystysmahdollisuuksien rajoittuessa voi toimia yhtä tehokkaasti kuin avomaastossa. Peitteinen maastomme vaikeuttaa myös psv:jen liikkumista ja se tarjoaa viholliselle hyviä mahdollisuuksia lähitorjuntavälineiden käyttöön. Maaperän laatu on myös epäedullinen. Laajat suot ja vesiperäiset niityt, kivikot ja kalliot vaikeuttavat psv:jen liikkumista. Lukuisat järvemme, erityisesti Itä- ja Sisä-Suomessa, sekä pehmeärantaiset jokemme muodostavat ainakin kesällä huomattavia esteitä. Kaikki nämä tekijät aikaansaavat sen, että maastomme saa psv:jen käyttöä silmällä pitäen kapeikkoluonteen; se jakaantuu psv:ille käyttökelpoisiin »uomiin», jotka yleensä kulkevat pääteiden suunnissa. Tämä asettaa eräitä vaatimuksia ps.joukkojen toiminnalle. Suuret psv.massat eivät voi kehittää koko voimaansa, vaan menestys saavutetaan kaikkien aselajien ja psv:jen yhteistoiminnalla. Eriytyisesti on saattojalkaväen merkitys tällöin tärkeä, ja selviö on, että sitä tarvitaan meillä suhteellisesti enemmän kuin muualla, ja yhteistoiminnan psv:jen ja saattojalkaväen samoin kuin muidenkin aselajien välillä pitää olla kiinteä.

b) *Ilmasto.*

Tärkein ilmastollinen tekijä, joka vaikuttaa psv:jen ja saattojalkaväen väliseen yhteistoimintaan, on pakkaneen. Sen vaikutuksesta peittyvät järvemme, jokemme ja osittain myös meremme psv:ja kantavalla jäällä. Suot ja vesiperäiset maat tarjoavat jäätäneinä myös mahdollisuuksia psv:jen käyttöön. Ps.uomia siis lisääntyy talvella ja ne saavat toisenlaisen luonteen kuin kesällä. Laajoilla jääalueilla voi psv:jen toiminta ilman saattojalkaväkeä tulla kysymykseen, mutta jos on kyseessä jääalueen ylitys, vaikut-

taa maaston luonne »maihinnousukohdassa» samaan tapaan kuin edellä on esitetty.

Ohut lumipeite (alle 50 cm) ei sinänsä vaikuta suhteisiin, mutta kylläkin saattojalkaväen liikkuvuuteen ja täten välillisesti yhteistoimintaan. Saattojalkaväki voi edullisesti kulkea hiihtäen psv:jen perässä, mikä tietenkin edistää liikkuvuutta ja yhteistoimintaa.

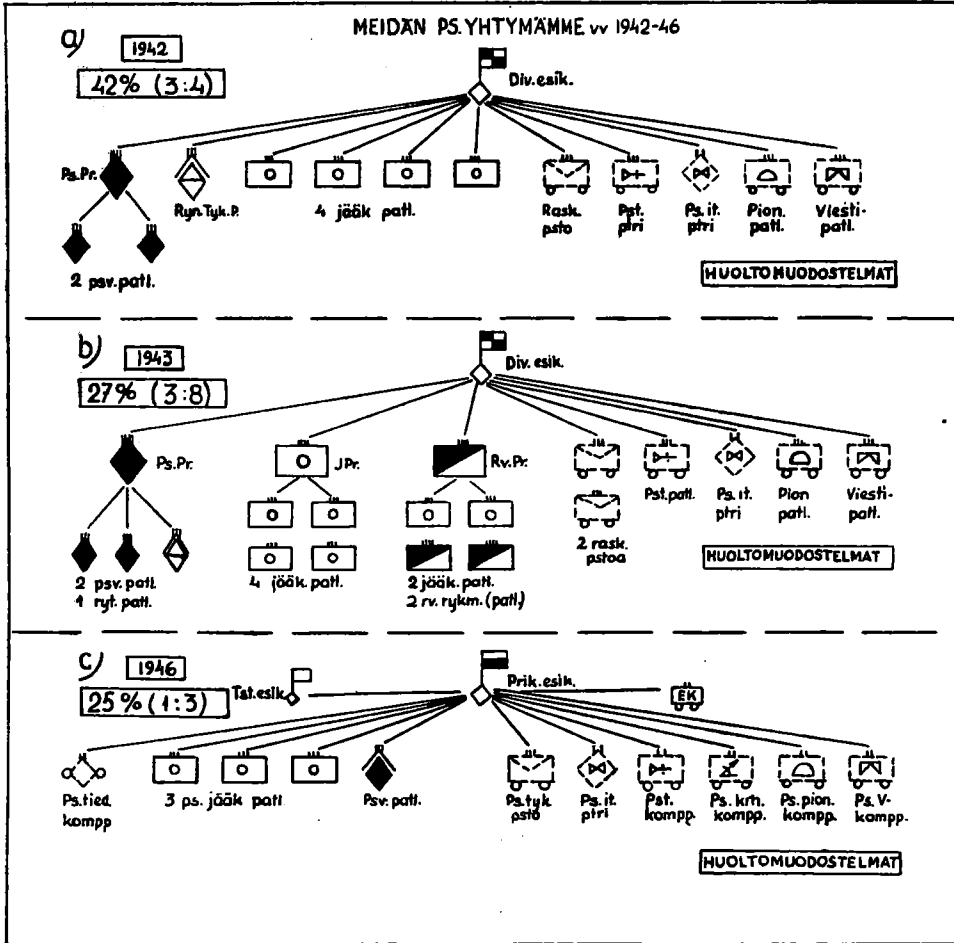
2. Panssariaseemme jako.

Edellä on selvinnyt, että kaikissa maissa ps.ase on jakaantunut kahteen osaan — operatiiviseen ja taktilliseen. Herää kysymys: onko tällainen jako myös meillä välttämätön? Sotakokemuksemme puhuvat sen puolesta, sillä vaikka meillä ei varsinaisesti taktillista ps.asetta viime sodassa ollutkaan, jalkaväki usein kaipasi ps.tukea, ja kun se sitä sai, siitä oli suurta hyötyä. On myös huomattava, että sotaa on tähän saakka käyty vain alueilla, missä psv:jen edut eivät ole päässeet oikeuksiinsa. Nyt on tilanne muuttunut. Sotaa voidaan joutua käymään missä vain Suomessa, ja erityisesti rannikkoalueet avonaisempine maastoineen ja tiheine tieverkkoineen tarjoavat ps.aseelle, sekä operatiiviselle että taktilliselle, paremmat toimintamahdollisuudet kuin itäiset metsämme. Tuntuu näin ollen luonnolliselta, että ps.ase haaraantuu meilläkin kahtia, sillä jalkaväkemme, joutuessaan mahdollisesti tulevaisuudessa toimimaan avoisemmassa maastossa kuin tähän asti, kaipaa kyllä enemmän ps.tukea.

3. Meille sopivimmat suhteet psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä. Ihannéorganisaatio.

a) Operatiivinen ps.ase.

Hakiessamme ulkomailta vertauskohteita meille sopivimpien psv.joukkojen ja saattojalkaväen välisien suhteiden löytämiseksi kiintyy heti huomio venäläiseen mek. ak:aan ja erityisesti sen taktilliseen alayksikköön, mek. prikaatiin (kuva 4 c). Ko. suhde on tässä 25 % (1 : 3), mikä lähinnä vastaa meikäläistä ihannetta. Muut suhteet ovat yleensä liian panssarivaunuvoittoisia ja puitteet

Kuva 9.

liian suuria. Meille sopii parhaiten pieni yhtymä, sillä useimmiten sen operaatio tapahtuu vain yhden tien suunnassa. Kokemukset ps.div:n organisatiosta (kuvat 9 a ja 9 b) viimeisessä sodassamme tukevat tällaista käsityskantaa.

Meillä tulisi tällaisen »ps.prikaatin», joksi tätä peruspanssariyhtymää ehdotetaan nimitettäväksi, käyttö ensi sijassa kysymyksen ak:n puitteissa, kiinteässä yhteistoiminnassa jv.yhtymien

kanssa, mutta mikään ei estä yhdistämästä 2—3 prikaatia suuremmaksi ps.yhtymäksi — »ps.ak:ksi» tai »ps.ryhmäksi».

Ps.prikaatin (kuva 9 c) saattojalkaväen muodostaisi ehdotukseni mukaan kolme ps.jääk.patl:aa, joiden kokoonpano olisi suurin piirtein samanlainen kuin tavallisten jääk.patl:ien, joista ne eroaisivat vain aseistuksen, koulutuksen, varusmiesaineksen ja teknillisen varustuksen (moott.-, radio-, pion.- ym. kaluston) suhteen. Kk.aseistus olisi kokonaan poistettava ja tilalle saatava rask. kompp:aan raskas krh.joukkue ja jääk.kompp:n raskaaseen joukkueeseen pk:eitä, jotka tavallisissa jääk.joukkueissa vaihdettaisiin kp:eihin.

Operatiivisiin ja taktillisiin tukitehtäviin tarkoitettujen psv.-patl:ien kokoonpano olisi aivan samanlainen, sillä niiden taistelutoiminnassa ei ole suuriakaan eroavaisuuksia. Tällä saavutetaan se etu, että patl:ia voidaan tarpeen vaatiessa (suurten tappioiden, kaluston uusimisen jne. takia) joustavasti vaihtaa. Venäläisen ps.rykm:n kokoonpano ja käyttö on tällöin ollut esikuvana. Eroavaisuus on vain siinä, että suojajalkaväki on liitetty orgaanisesti psv.komppanioihin ja patl:aan on lisätty ryt.psv.kompp. tehokkaan tulituen aikaansaamiseksi. Ryt.psv.kompp:n pitäisi olla ps.kalustoon nähden (runko, kannatinlaitteet ja moottori) patl:n muun psv.kaluston kaltainen. Näin organisoituna tulisi korj.kompp:n koko kapasiteetti tarkoin hyväksi käytetyksi eikä ryt.psv.yksikölle tarvitsisi järjestää erityisiä teknillisiä huolto-elimia.

Yllä esitetty ps.prik:n kokoonpano tarjoaa myös mahdollisuuksia suhteiden joustavaan vaihteluun. Jos tilanne vaatii esim. psv.-voittoisempaa suhdetta, liitetään siihen tilapäisesti toinen psv.-patl.; jos taas on kyseessä suurisuuntaisen ps.hyökkäyksen torjuminen, voi prik:n vahvistaminen pst.patl:illa olla paikallaan.

b) *Taktillinen ps.ase.*

Koettaessamme löytää sopivinta suhdetta psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä taktillisen ps.aseen puitteissa, on jälleen lähdeävä maastomme kapeikkoluontoisuudesta. Harvoin se näet on sellainen, että jv.div:n puitteissa joudutaan hyökkäämään

useamman kuin yhden ps.uran suunnassa. Jalkaväkemme voimahan kätkeytyy sen toimintakykyyn vaikeakulkuisessa maastossa, eikä siitä pidä luopua. Näin ollen riittää, jos varataan yhdelle etulinjan rykmentille ps.tukea, sillä enempi ei meillä koskaan tule olemaan varaakaan. Länsivaltujen käsityksen mukaan pitää suhteen tst.osaston puitteissa olla n. 50 % (2 : 3 tai 3 : 3). Sama on käsitys Venäjällä. Mutta tämä on kyllä meikäläisissä olosuhteissa liian ps.voittoinen. Tuntuu siltä, kuin saksalaisten tavoitteena ollut periaate kytkeä ryt.psv.patl. yhteistoimintaan jv.rykmentin kanssa, olisi meikäläisiä olosuhteita silmällä pitäen edullisin ratkaisu. Kukin etulinjan patl. saisi silloin yhden psv.kompp:n yhteistoimintaa varten tai psv.pataljoona tukee koottuna tst.osaton (rykm:n) painopisteessä toimivaa jv.pataljoonaa. Suhde rykmentin puitteissa olisi 25 % (1 : 3) ja painopistesuunnassa toimivan div:n puitteissa 10,4 (1 : 9).

4. Meille sopivimmat yhteistoimintaperiaatteet.

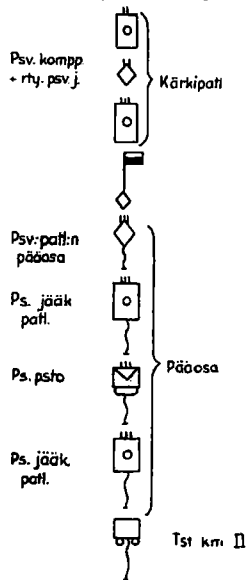
a) *Operatiivinen ps.ase.*

Maastomme vaihteleva luonne asettaa aivan erityiset vaatimukset yhteistoimintaperiaatteillemme. Keski-eurooppalaisessa maastossa on yhteistoiminnan aikaansaaminen helppoa, sillä saattojalkaväki voi yleensä ennen taistelua asettua paikoilleen psv:jen muodostamassa taistelujärjestyksessä ja siinä se pysyy läpi koko taistelun. Näin ei ole asianlaita meillä. Riippuen maastomme kapeikkoisuudesta tapahtuu psv:jen ryhmitysmuodossa alituisesti vaihteluja. Usein hyökkäys lähtee liikkeelle avojoonassa ja siirtyminen leveämpään muotoon tapahtuu vasta tulitaistelun aikana; joskus taas hyökkäys alkaa levittäytyneenä ja »kanalisoi-tuu» sitten sisään- tai läpimurrossa. Tämä vaatii joustavia yhteistoimintaperiaatteita ja sitä varten on myös ko. ps.prikaatin organisaatio sopiva.

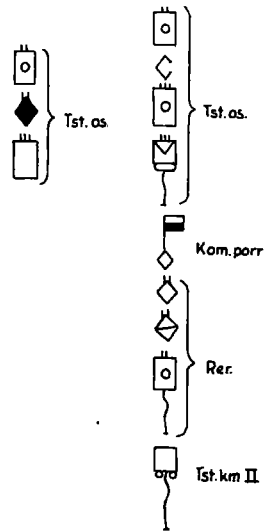
Psv:jen ja saattojalkaväen kytkeminen toisiinsa olisi periaatteessa suoritettava siten, että etulinjassa toimiva ps.jääk.patl. saa tuekseen yhden psv.kompp:n, lopun jäädessä psv.patl:n johon (kuva 10). Jos siis eteneminen tapahtuu rivistömuodossa,

**ESIMERKKEJÄ YHTEISTOIMINNAN JÄRJESTELYSTÄ
PS. PRIKAATIN PUITTEISSA.**

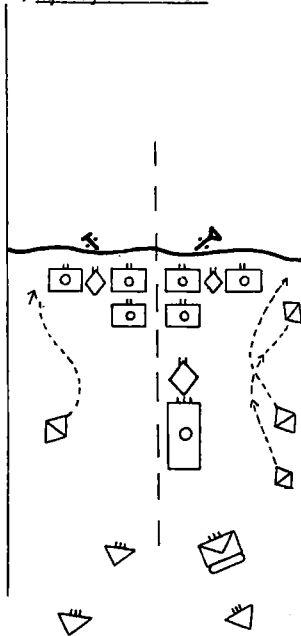
1) Eteneminen yhtenä rivistönä

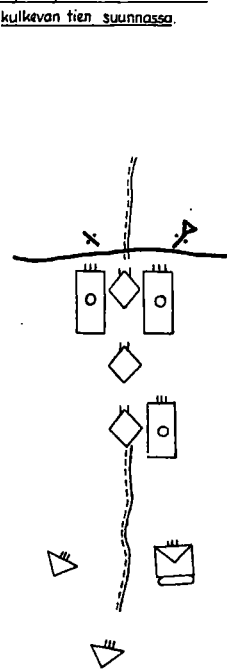
2) Eteneminen tst. os. oittain

3) Hyökkäys avomaastossa

4) Hyökkäys metsämaaston kautta kulkevan tien suunnassa.

Selitys:

◆ = aistettu psv. kompp.   ◊ = tuki psv. kompp   ◊ = tuki rty. psv. j.

Kuva 10.

on vain yksi psv.kompp. taistelutoiminnassa jne. Tämä järjestely on edullinen seuraavista syistä:

- 1) psv.patl:n koottu toimintaanpano on aikaa hukkaamatta mahdollinen;
- 2) vihollisen psv.hyökkäyksen sattuessa psv.patl:n kom. voi ilman muuta siirtyä johtamaan pataljoonaansa;
- 3) psv.kaluston huoltoa silmällä pitäen patl.kom. voi ryhtyä kaikkiin komppanioihin nähden tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Joissakin tilanteissa, kun psv.patl:n kom. ei pysty tiettyä psv.-kompp:aa johtamaan, sen alistaminen ps.jääk.patl:lle on paikallaan.

Johtosuhteet olisi järjestettävä siten, että ps.prik:n esik:ssa oleva kom.apul. komentaa sitä varten varatun esikuntaportaan avulla tärkeintä taisteluosastoa. Toisten komentajina toimivat yleensä ps.jääk.patl:ien kom:t. Psv.patl:n kom. johtaa patl:aansa samaan tapaan kuin tulenjohtokomentaja pstoaan, pysyen koko ajan katkeamattomassa radioyhteydessä prik.kom:n kanssa.

b) *Taktillinen ps.ase.*

Psv:jen ja saattojalkaväen yhteistoiminnan järjestäminen tapahtuu taktillisen ps.aseen puitteissa joko siten, että psv.patl. valmistautuu toimimaan vain yhden nimikkojv.rykmentin tai kaikkien kanssa. Edellinen vaihtoehto tuntuu edullisemmalta, sillä yhteistoiminta tulee täten kiinteämmäksi ja div:aan saadaan samalla iskukykyinen nyrkki.

Jos haemme sopivia esikuvia yhteistoiminnan kytkemistä ja johtosuhteiden järjestelyä varten, on venäläinen tapa ehdottomasti selväpiirteisin. Meikäläisiä olosuhteita varten muokattuina nämä periaatteet kuuluisivat seuraavasti:

- 1) psv.patl. al i s t e t a a n jv.div:lle, joka edelleen al i s t a a sen tietyille painopistetaisteluosastolle, jonka puitteissa se sitten tukee taistelutoimintaa tilanteen edellyttämällä tavalla. Tämä olisi yleisin tapa, ja se edellyttää, että tst.osaston kom. saa vapaasti käyttää patl:aa. — Patl:n osien alistaminen eri taisteluosastoille (rykmenteille) voi peitteisessä maastossa olla edullista, mutta täl-

löin on muistettava, että psv.patl:n osa on aina riippuvainen patl:n ps.korjaamosta;

2) psv.patl. tukee sitä div:aa, jonka kaistalla se toimii ja on velvollinen antamaan kaiken tuen, jota siltä pyydetään, mikäli oma päätehtävä ei siitä kärsi. Tällöin annetaan tehtävät alaspäin tukitehtävinä. Psv.pataljoonalla on tässä tapauksessa jokin tärkeämpi tehtävä (esim. takaa-ajo jonkin kevyen jk.os:n yhteydessä tms.), jonka div.kom:aa korkeampi komentaja on antanut;

3) joskus voi psv.patl. toimia itsenäisenäkin suoraan div.-kom:n johdossa, jolloin sille on annettava muiden aselajien, erityisesti jv:n tukea. Tällaisia tehtäviä voi psv.patl. saada toimiesaan esim. »etusaston» (»Vorausabteilung») runkona.

Taktillis-teknillisessä suhteessa tarjoaa Neuvostoarmeija myös eniten käyttökelpoisia esimerkkejä, sillä juuri sikäläisen periaatteen mukaan psv:jen esiintyminen tulee lyhytaikaiseksi ja nopeaksi. Se yhteistoimintamuoto, että jv. suorittaa hyökkäyksen sirpalerajalle tykistön ja psv:jen (ryt.psv:jen) srs.tulen tukemana, minkä jälkeen psv:t ajavat suurinta nopeutta käyttäen jv:n läpi suoraan murtoon, johon viimeksi mainittu yhtyy, on myös meikäläisissä olosuhteissa sopivin hyökkäystapa sekä kesällä että talvella.

V. Loppupäätelmä.

Tutkimustyötäni on haitannut luotettavan lähdekirjallisuuden vähyys erityisesti länsivaltojen puolelta. Tämä johtuu siitä, ettei tätä alaa käsitteleviä kirjoja vielä¹ ole painettu eikä ohjesääntöjäkään ole ollut saatavissa. Näin ollen on varmaa, että myöhemmin ilmestyvissä kirjoissa tai kirjoituksissa tulee esiintymään uusia, tämän tutkielman aihetta sivuavia mielipiteitä, jotka mahdollisesti ovat ristiriitaisia tässä esittämiäni havaintojen ja johtopäätöksiänsä kanssa. Luulen kuitenkin, etteivät poikkeavat katsantokannat tule olemaan perustavaa laatua, joten voin hyvällä omallatunnolla kiteyttää tämän tutkielman tulokset seuraaviin loppupäätelmiin:

¹ 1946.

1) Panssariase on toisessa maailmansodassa ollut jakautuneena kahtia: operatiivinen eli itsenäinen ja taktillinen eli tukeva panssariase. Kaiken todennäköisyyden mukaan se tulee näin edelleen olemaan, sillä toisaalta sekä strateginen että operatiivinen johtaja tarvitsee nopean ja iskukykyisen aselajin saavuttaakseen ratkaisuja taistelukentällä, ja toisaalta jalkaväki nykyaikaisissa suurtaisteluissa kaipaa sekä aineellista että moraalista tukea. Nämä molemmat vaatimukset voi ps.ase toistaiseksi täyttää.

2) Operatiivisessa panssariaseessa — nimenomaan sen perusyhtymässä — on suhde panssarivaunujoukkojen ja saattojalkaväen välillä yleensä laskenut, niin että se oltuaan sodan alussa 70—80 %:n tasalla, sodan lopussa yleensä oli 50 % ja siitä allekin. Erityistä mielenkiintoa ansaitsee Neuvostoliiton organisaatio, joka päätty kahdenlaiseen perusyhtymään, joista toinen — panssariarmeijakunta — on operatiivisen ja taktillisen yhtymän välimuoto.

3) Taktillisen panssariaseen osalta kehitys on ollut päinvastainen, sillä suhde psv.joukkojen ja saattojalkaväen välillä osoittaa selvää nousua. Voimnie laskea, että tulevaisuudessa vähintään 1—2 psv.patl:aa tukee jv.divisioona.

4) Yhteistoimintaperiaatteet ovat sekä operatiivisen että taktillisen panssariaseen puolella yhdenmukaistuneet, sillä sotakokemukset osoittivat, etteivät ps.vaunut voi operoida ilman kiinteätä yhteistoimintaa jalkaväen — erityisesti saattojalkaväen — kanssa. Tällöin ei taisteluteknillisesti voi olla suurtaakaan eroa sillä, onko kyseessä ps.yhtymään kuuluva nopea jalkaväki — panssarijalkaväki — vai tavallinen jalan toimiva vastaavanlainen aselaji.

5) Erikoisolosuhteemme eivät suosi suurten panssarivaunumassojen käyttöä, mutta oikein organisoituna panssariase — sekä operatiivinen että taktillinen — löytää meilläkin erinomaiset toimintamahdollisuudet, ja sen sopivuudesta, jopa välttämättömyydestäkin pitkällä rannikoillamme suoritettaviin operaatioihin ei voitane olla eri mieltä.

Maanpuolustuskorkeakoulu
Kurssikirjasto

Liite ev.luutn. Åkermantn kirjoitukseen
ps.-aseen organisaatiosta ja taktiikasta.

Kirjoituksessa käytetyt taktilliset merkit:

	panssariarmeijakunnan esi- kunta		moottoripyöräpataljoona
	panssaridivisioonan esi- kunta		moottoroitu jv.prikaati tai jv.rykmentti
	panssariprikaatin esikunta		moottoroitu jv.pataljoona
	panssariprikaati (jv.voittoin- nen)		panssaroitu jv.rykmentti
	panssarivaunuprikaati tai psv.rykmentti		panssaroitu jv.pataljoona
	panssariautorykmentti		mekanisoitu ratsuväkipri- kaati (vast.)
	panssarivaunupataljoona (myös itsenäinen, patalj. vastaava psv.-rykmentti)		mekanisoitu ratsuväkiryk- mentti (myös itsenäinen, patl:aa vastaava rykm.)
	raskas panssarivaunupatal- joona		moottoroitu kenttätykistö- rykmentti
	kevyt panssarivaunukomp- pania		panssaroitu kenttätykistö- psto (1/2-psv:issa liikkuva)
	raskas panssarivaunukomp- pania		yhdistetty it.- ja pst.rykm.
	järeä panssarivaunukomp- pania		moottoroitu panssarintor- juntapataljoona
	kevyt rynnäkkötykki- psv.rykmentti		panssaroitu panssarintorj- patalj.(1/2-psv:issa liikk.)
	raskas rynnäkkötykki- psv.komppania		moottoroitu pioneeripatalj.
	järeä rynnäkkötykki- psv.komppania		panssaroitu pioneeripatalj. (1/2-psv:issa liikkuva)
			moottoroitu viestipatalj.
			panssaroitu viestipatalj. (1/2-psv:issa liikkuva)